

KLÍČ

LEKCE 1

MLUVNICE

I. ADJEKTIVA -OVSKÝ

- Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
 - Tati, máme doma nějaké povídky od Čapka? To má doma každý. OK /:oukej:/ /:Ó KÁ:/ Opravdu má čapkovské povídky každý doma? Ty tady motáš páté přes deváté. Za třetí jdi do obývacího pokoje / obýváku (hovorové slovo, ale spisovné) ...
 - no jasně – samozřejmě, motáš pátý přes devátý – pleteš všechno dohromady, je to slavná věc – to je slavné dílo, za třetí švihej do obýváku – okamžitě jdi do obývacího pokoje
- a)** Čapka, čapkovský, Čapkovy, čapkovské
- a)** a) Muchova, muchovské, b) Koperníkův, koperníkovskému (koperníkánskému), c) Poláčkův, poláčkovského, d) Máchovo, Máchovu, máchovského, e) Puškinovo, puškinovské, f) herodesovský, Herodesův, g) Shakespearovy, shakespeareovskými
- a)** a) otcovskou autoritou, otcovo mlčení, b) králův příkaz / královny příkazy, královské přijetí, c) matčině/u dětství, mateřská láska, d) otcovy strany, otcovské role, e) mateřské jazyky, matčiny dlouhé vlasy
b) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
otcovský: otcovská linie, otcovská autorita, otcovská role, bratrský: bratrská pomoc, bratrská láska, bratrská dvojice, královský: královské chování, královská velkorysost, královské hody, královské přijetí

II. UŽITÍ GENITIVU A POSESIVNÍHO/PŘIVLASTŇOVACÍHO ADJEKTIVA

- a) X, b) X, c) spolužákově stole, d) X, e) X, f) ředitelův projev, g) X, h) X
- Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
 - Česko se chlubí Heyrovského Nobelovou cenou / Nobelovou cenou Heyrovského. b) Koncert se koná ve Smetanově síni. c) Kde je náměstí Bratří Synků? d) Na konci ulice je vidět Husův pomník. e) Voják stojí u generálova pomníku. f) Jak dojdu k Vojanovým sadům / do Vojanových sadů? g) Děti citují Newtonovy zákony. h) V soutěži na podobu Národní knihovny vyhrává Kaplického návrh.
- a)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
 - Pohár vítězů pohárů byla například mezinárodní soutěž fotbalových týmů založená v roce 1960. Vítězův pohár obdivovala celá rodina. b) Svobodova ulice byla pojmenována na počest pokrokového pedagoga Jana Svobody. Ulice Svobody nám připomíná, že žijeme ve svobodné zemi. c) Obec překladatelů je sdružení překladatelů krásné literatury a teoretiků literárního překladu. Překladatelovou rodnou obcí je Choceň. d) Dětská kresba je nejčistší kresbou na světě. Kresbu svého dítěte si pověsili v obývacím pokoji. Ta Dítětova kresba je poněkud neumělá, nezdá se ti?
b) pohár vítězů = X, vítězův pohár = pohár vítěze, b) Svobodova ulice = ulice pana/pedagoga (Jana) Svobody, ulice Svobody = X, c) Obec překladatelů = X, překladatelova obec = obec překladatele, d) dětská kresba = kresba dítěte, kresba dítěte = X (pozor na dva významy: 1. kresba

od dítěte, 2. kresba znázorňující dítě), Dítětova kresba (pozor na dva významy: 1. kresba od pana Dítěte, 2. kresba znázorňující pana Dítěte) = kresba Dítěte

III. POJMENOVÁNÍ RODINY

1. a) Martínkových, Dítětových, Krejčových, b) Svobodovými, Purkyňovými, Pokornými, c) Krausovy, Říhovy, Novotné/Novotných, d) Šramotových/Šramotovy, Osolsobě, Kočích, e) Kovalčíkových/Kovalčíků, Fialových/Fialů, Podlesných, f) Janíkovým, Kvasničkovým, Krejčím
2. a) Řičicových, Řičiců, vedle rodiny Řičicovy, b) Titlbachových, c) Zvolenští, Zvolenských, d) Chovancovým, Chovancům, e) Doležimi, f) Kováčovým, g) Kovancova, Kovancových, h) Jelínkova, Jelínkových

IV. SLOVESNÉ VAZBY

1. a) s těmito úkoly, b) její švagrové, c) nepříjemným otázkám, d) o lepších výsledcích, e) jejich odpovědím, f) na bratrovy přátele, g) na vaší omluvě
2. a) myslí na své/svoje problémy / přemýšlí nad svými problémy / přemýšlí o svých problémech, b) Věnuji se řešení těchto problémů. / Věnuji řešení těchto problémů hodně času. / Věnuji řešení těchto problémů svému nepříteli. c) polemizuje s opozicí, d) X, e) protestem jsme poukázali na mnohem hlubší problémy / protestem jsme ukázali na mnohem hlubší problém, f) X / hovořili na to téma

V. SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY

1. a) a) a, b) a/i, c) ani, ani, d) a/i, e) i, f) ani, g) a, h) a, i) i, j) A, k) ani, l) i, m) ani
b) a) ani, b) i, c) i, d) a, e) i, f) A, g) a, h) a/i, i) ani, ani, ani, j) A, k) ani, l) i, m) A
c) a) aby, b) co, c) jako, d) že, e) a, f) natož, g) Když, kterého
2. a) CITÁT 1: jakým, CITÁT 2: jako, jako, CITÁT 3: než, CITÁT 4: co, CITÁT 5: než, CITÁT 6: jako
b) ale, jak – tak, i, ani, ani, a, natož, **CELÝ TEXT**: Psycholog k matce: „Asi bych vás více potěšil jinou diagnózou, ale došel jsem k následujícímu závěru. Mluvil jsem jak s učitelem, tak s vaším dítětem. Vašeho syna jsem navíc pečlivě vyšetřil. Dle mého názoru by měl být učitel i nadále, jaký je. Váš syn totiž netrpí ani dyslexií, ani dysgrafií. Nemá poruchu pozornosti a není hyperaktivní, natož hloupý. Váš syn je prostě líný!“ (neznámý psycholog)
d) Spojovací výraz JAKO v citátu 6 nespojuje dvě věty (je tam jen jedno sloveso v určitém tvaru).
3. *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) To je ten seriál, o kterém jsem ti říkal. b) Zastavili jsem tam, kde jsme loni kempovali. c) X, d) Jakmile vešel, pozdravil. e) X, f) Mám jít tam, kam ukazuje průvodce, že? g) X, h) Nejsem si jistý, zda se to mi to podaří. i) X / Slyšel jsem, že vchází do dveří. j) X, k) To záleží, jakým způsobem / zda se mi to podaří.
4. *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) že, ale (méně pravděpodobné: přesto), b) Nejen/Nejenže, ale, c) jehož, d) (a) tak/(a) tedy/(a) proto/takže, e) až (méně pravděpodobné: když/pokud/jestli), f) jejichž, g) totiž, h) aby, kdyby, i) když/jakmile, j) čehož/toho

ZOPAKUJTE SI

I. POSESVNÍ ADJEKTIVA

1. a) a) Nerudovy, b) Janina, c) Jáchymova, d) Klářina, e) umělcových, f) tetiččinu, g) zetově, snašine
b) a) Naši příbuzní mají Jardovy klíče. b) Dívaly se do Janiných sešitů. c) Pavlovi kamarádi půjdou s námi ven. d) Spolužaččiny texty byly hodnoceny jako výborné. e) Autorova díla se nám líbí. f) Venčili sousedovy psy. g) Katčini synové jsou moc hezčí kluci. h) Promluvíte si se synovými učiteli? i) Jirkovy tety jsou lékařky. j) Děti milovaly babiččina koťata.

II. (NEJEN) VYJMENOVANÁ SLOVA

1. Umiš lyžovat? Lidé dýchají plicemi. Je pro mě důležité, aby v mém bytě byla vždy umytá podlaha, hlavně v koupelně, a aby koberce byly pořádně vyluxované. Některé plyny jsou jedovaté. Nikoho

bychom neměli bít. Máš klíče? Zpíval lidovou písničku. On mi líčil, jak to vše bylo. To je omyl, to není jeho mikina, ale jeho kamaráda. Blyská se na lepší časy. Po nalíčení vypadala výborně. Pýcha předchází pád. Vítr vynesl listí do výšky. Umyl sis obličej a vyčistil sis zuby?

2. Ty boty se jen blýskaly. To je jen zbytek mléka od oběda. Babička sbírala staré knihy. Neměli byste zlobit. Nelíbilo se mi tam. Píchá mě v boku. Vidíš, že mu není dobře potom, co se napil vody z potoka. Ozví se brzy. Přesyp mouku přes sítko. Nezmínil se o ničem neobvyklém. Olomoucké syrečky jsou zdravé, ale jsou známé nepříjemným pachem. Víte, co znamená, když se řekne, že má někdo ostrý jazyček. Není důležité zvítězit, ale zúčastnit se.

III. PSANÍ SPŘEŽEK ANEB PSANÍ SLOV TYPU „DO KONCE – DOKONCE“

1. a) na konec fronty, nakonec zavolá, na konec ulice, nakonec byl rád, na konec jednání, nakonec přišel, b) nezůstanu až do konce, dokonce přišel, dokonce xkrát, Do konce zápasu, c) Naštěstí se vrátil, naštěstí jsou všichni zdraví, ...se spoléhal na štěstí, naštěstí k nám už nechodí, Naštěstí ne, dohlédnout na štěstí, d) na horu Sněžku, nahoru po schodech, nahoru do kopce, polezete na horu někde v Krkonoších, e) vtom dali gól, vtom se ozvala, v tom názoru, V tom se mýlí, f) na víc inzerátů, Má navíc, navíc lže, navíc jsem už lístek prodal, g) zálohu na plat, těší se na plat, naplat
2. *Své příkladové věty zkonzultujte s učitelem.*
Příklady dalších dvojic: na příklad – například, po tom – potom, na čase – načase, v celku – vcelku, podruhé – po druhé, do široka – doširoka, beztoho – bez toho, k večeru – kvečeru, nade všecko – nadevšecko, z počátku – z počátku

ČTENÍ

2. a) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) Všechna slova označují seskupení lidí se stejným/i či podobným/i zájmem/zájmy (může jít o zájem občanský, politický, ale také mohou mít společný koníček apod.). Jejich užití v kontextu se liší územně a/nebo právní normou. Srovnajte např. jednota bratrská, tělovýchovná jednota; Spolek přátel umění Mladá Boleslav, čtenářský spolek; Svaz protifašistických bojovníků, Svaz československých spisovatelů; Jazykovědné sdružení při ČSAV, krajanské sdružení, občanské sdružení; Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých České republiky, Organizace spojených národů, rozpočtová organizace; Klub svobodných matek, golfový klub. Další příklady užití a definice lze vyhledat např. v Českém národním korpusu, Slovníku spisovného jazyka českého, Slovníku spisovné češtiny, Internetové jazykové příručce Ústavu pro jazyk český AV ČR, popř. příklady a definice výše uvedených slov cizího původu také v Akademickém slovníku cizích slov.
b) Např. Spolek je obecně sdružení či skupina osob. Slovník spisovné češtiny definuje spolek mj. jako 1. zájmovou organizaci, sdružení (např. čtenářský spolek, 2. spojenecký svazek, společenství (např. uzavřít obranný spolek). Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, uvádí, že alespoň tři osoby vedené společným zájmem mohou založit k jeho naplňování spolek jako samosprávný a dobrovolný svazek členů a spolčovat se v něm. Hlavní činností spolku může být jen uspokojování a ochrana těch zájmů, k jejichž naplňování je spolek založen. Podnikání nebo jiná výdělečná činnost hlavní činností spolku být nemůže. Vedle hlavní činnosti může spolek vyvíjet též vedlejší hospodářskou činnost spočívající v podnikání nebo jiné výdělečné činnosti, je-li její účel v podpoře hlavní činnosti nebo v hospodárném využití spolkového majetku.
4. 1C, 2C, 3E, 4B, 5D, 6A, 7C
5. a) sokol, sokolka, sokolovna, Sokol, sokolstvo, sokolský

POSLECH

2. a) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
filmová distribuce: zajištění přenosu audiovizuálního obsahu (filmu) směrem k příjemci (k divákovi), streamovací platforma: systém umožňující sledování filmů, pořadů, přenosů, které může divák sledovat v libovolném čase / platí se jednou za měsíc

- b)** a) FDB: filmová databáze, b) ČSFD: Česko-Slovenská filmová databáze, c) VOD (Video on Demand = Video na vyžádání): funkce (televize, aplikace), díky níž divák sedí před obrazovkou a může se kdykoli podívat (i zpětně) na pořady v aplikaci nebo přes dálkový ovladač, d) VOYO: česká VOD platforma, která poskytuje filmy, seriály a online pořady
- c)** platforma, FDB, VOD
- a)** a) NE, b) ANO, c) NE, d) NE) e) ANO
 - 1C, 2B, 3A, 4C
 - Vznik České republiky v roce 1993, nikoliv v 1989.
 - Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
1. Navzdory tomu / Přesto / I tak, 2. sníží / snižuje / zmenšuje / omezuje / redukuje, 3. ovlivňují / působí na / usměrňují, 4. přínos / pozitivní dopad / pozitivní důsledek / pozitivní vliv, 5. lze / je možné/o / můžeme / dají se

LEKCE 2

MLUVNICE

- d)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
hostinec/pivnice, myslím to doslova / neříkám to přeneseně, občanský průkaz, nehezká
e) debilní
- a)** během čtrnácti dnů mě předvedl na policii desetkrát, ... Pořádně sem ho zaregistroval jednoho jarního večera, ... poznal bych ho mezi tisícema
b) desetkrát

I. VÝRAZY SLOŽENÉ Z ČÍSLIC (např. 10procentní, 8letý)

- a)** 8násobný, osminásobný, b) 10násobek, desetnásobek, c) 5násobně, pětinásobně, d) 88krát, osmaosmdesátkrát, osmdesátosmkrát, e) 20denní, dvacetidenní, f) 2pokojový, dvoupokojový, g) 98letý, osmadvadesátiletý, devadesátiosmiletý
b) *Stejně jako ve vzoru cvičení uvádíme v řešení jen jednu z možností psaní, ostatní možnosti viz cvičení 3. a).*
a) Zaplatili si 20denní pobyt all inclusive. b) Planeta se ve Sluneční soustavě nachází 88krát dále než Neptun. c) Na Třeboňsku se 5násobně přemnožily myši. d) Naše středisko postavilo pro lyžaře 4sedačkovou lanovku. e) Předělal jsem rozpočet stavby a dostal jsem se na 8násobný počet hřebíků. f) Panu Kosteckému k narozeninám osobně popřála paní starostka, protože jako 98letý patří mezi nejstarší občany města. g) Koupil před lety pozemek a dnes ho prodal za 10násobek ceny, protože se naplánovala na tomto místě stavba dálnice.
- a) 7hodinového / sedmihodinového, b) 2lůžkovém / dvoulůžkovém, c) 40stupňová / čtyřicetistupňová, d) 5dveřové / pětídveřové, e) 3členná / trojčlenná, tříčlenná, f) 10litrové / desetilitrové, g) 4hvězdičkovém / čtyřhvězdičkovém, h) 12procentní / dvanáctiprocentní, i) 4letá / čtyřletá, j) 4letá / čtyřletá

II. DRUHOVÉ A SOUBOROVÉ ČÍSLOVKY

- a)** tři typy/druhy vína – na druhy vína lze nahlížet z různých pohledů, základní je podle barvy, tedy víno bílé, červené, růžové, jiný pohled na druh vína může být např. podle odrůdy, u bílého vína může být příklad Pálava, Riesling, Sauvignon, další pohled podle země původu vína, např. víno francouzské, chilské, české, b) čtyři typy látky nebo vzory, podle typu např. bavlna, vlna, satén, samet, podle vzoru např. jednobarevná látka, kostkovaná, puntikovaná, proužkovaná, c) čtyři typy, např. espresso, cappuccino, latté, macchiato, americano, d) pět typů bramborových chipsů, např. chipsy solené, česnekové, octové s příchutí grilovaného kuřete nebo jarní cibulky, e) šest druhů např. podle toho, z čeho jsou dveře vyrobené, např. dubové, smrkové, bukové, kovové, prosklené a plastové, f) ochrana proti třem jevům/věcem, např. sportovní bundy se často vyrábějí tak, aby chránily proti dešti, aby zadržovaly teplo a aby odváděly pot od pokožky

2. a) a) dvoje, b) jedny, c) dvacaterý, d) dvoje, e) patery, desaterý
b) a) dvojí, b) dvojí, c) trojí, d) pateré, e) dvojí
3. *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení konzultujte s učitelem.*
a) troje / trojí kalhoty, b) dvojí mouku, c) jedny slipy, d) pateré romantické povlečení (příp. patero / pětice / pět romantických povečeření), e) několikero / několik / několikáté volání

III. ČÍSLOVKY A OZNAČENÍ SKUPINY/NĚČEHO ČÍSLEM – SKLOŇOVÁNÍ JAKO SUBSTANTIVUM

1. *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení konzultujte s učitelem.*
a) čtyřka/čtveřice, b) devítkou, c) jedničku, d) dvanáctkách, e) Trojice, f) dvojku, g) stovek
2. a) třicet dvojky, dvaatřicítky, b) čtveřicích, c) dvacet osmička, osmadvacítka, d) desítky, e) Trojice, f) dvojku, g) osmičku
3. a) Č/čtvero, b) sedmero, c) devatero, d) Sedmero, e) devatero, devatero, f) desatero/desaterem, Desatero/Desaterem, g) sedmero/sedmeru, h) sedmero/sedmera, lze i sedmi

IV. SLOVESNÉ VAZBY

1. a) Přiznal se ke krádeži. b) Potkali jsme se na výletě s příbuznými. c) Přemýšlel o nich. d) Paní ředitelka se sháněla po kolegovi Coubalovi. e) Na schůzi se projednalo přijetí výborných prací studentů. f) Jeho slova svědčí o opaku. g) S panem učitelem na angličtinu si tykáme.
2. *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení konzultujte s učitelem.*
a) číst román = číst příběh ve formě románu, číst o románu = obsahem knihy, kterou čtu, jsou informace o románu (nikoli román/příběh), b) zapomenout knihu = nechat někde knihu, zapomenout na knihu = např. zapomenout uvést, že tu knihu znám, c) smát se na kamaráda = dívat se na kamaráda a usmívat se na něj, smát se kamarádovi = vysmívat se kamarádovi, d) zavolat rodičům = zatelefonovat, zavolat rodiče = informovat rodiče s výzvou, aby sem přišli, zavolat na rodiče = hlasitě říct rodičům informaci, e) sáhnout na skleničku = dát ruku na skleničku, sáhnout po skleničce = dát si skleničku alkoholu

V. SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY

1. a) a) Jestli, b) což, c) teda, d) když, e) že, f) protože, g) kterež, h) i když, j) protože, k) tak
b) kterež
c) který
2. a) kdy, b) kdy, c) když, d) když, e) Když, f) kdy, g) Když, h) Když
3. a) Když, b) až, c) až, d) Když, e) až, f) Až, g) Když
4. *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení konzultujte s učitelem.*
a) a) dokud/neboť/vždyť, b) Kdybyste, c) pokud/když/jestli/až, d) abych, e) když/pokud, f) Vždy(cy)/Pokaždé, když, g) Pokud/Jakmile/Když/Jestli, že/kdy/zda/zdali/jestli
b) a) dokonce (i), b) Vždy(cy)/Pokaždé, když, c) ať/že/takže /(a) tak/(a) tedy/(a) proto, d) nebo/anebo/či, což, kde/kam, e) pokud/i když/ (i) přestože/ačkoli(v), f) jejíž/kde, nejen – ale, g) Až (méně pravděpodobné: když/pokud/jestli)
c) nespisovná slova: flákač, štourat se, řvát

ZOPAKUJTE SI

I. DEKLINACE ZÁKLADNÍCH / ŘADOVÝCH ČÍSLOVEK

1. a) a) jeden, s jedním, b) patnáct, c) dvě, d) jedna, e) druhém, f) tři, g) dva, h) pět
b) a) Žádný můj kamarád se na tom koncertě nepotkal s žádným krásným děvčetem. Ještěže tam hrála ta skvělá hudba! d) Nebyla tam žádná velká chyba. f) Všichni tři jsme na tom tvrdě nepracovali. / Nikdo z nás tři jsme na tom tvrdě nepracoval. h) Nikdo správně nevyřešil všech pět příkladů.

2. a) sto dvacátý první / sto jednadvacátý, b) devadesáté páté / pětadevadesáté, c) jeden za druhým, d) Po dvaceti pěti / pětadvaceti letech od maturity jsem se sešel s třiceti dvěma / dvaatřiceti spolužáky, e) před třemi sty tisíci lety / roky, f) páté

II. PLURALIA TANTUM

1. a) dioptrických brýlí, b) polootevřenými dvířky, c) zelenými kalhotami a fialovými šaty, d) dřevěných houslí, e) jater, f) kovovými nůžkami, g) bavlněných trenčlí, h) ke stým narozeninám
2. a) Krkonoších, b) Krkonoše, c) Krkonoš, d) Krkonoších, e) Krkonošemi/Krkonoši, f) Krkonošim/Krkonošům, g) Krkonošemi/Krkonoši, h) Krkonoších, i) Krkonoš
3. a) první plesové šaty, čtyřicet dva / dvačtyřicet let, padesátery šaty, jedny nosí, b) jedny narozeniny (pozn.není za číslicí tečka, proto není řešením první), druhé v pondělí, jeden rok, první narozeniny, c) první jsou dioptrické, druhé sluneční, dvacaterý brýle, třetí brýle, d) pateré/patery noviny, první, páté, e) sedmery, sedmé, f) čtvery/čtveré dveře, druhými, g) dvacaterý, sté

III. SHODA PODMĚTU S PŘÍSUDKEM

1. *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
Pozn. zejména ve slovosledu může být více variant možných. a) Zúčastnilo se jich pět / Zúčastnilo se pět z jejich dětí. b) Tři mí/moji známí o tom vůbec nic nevědí. c) Přišli tam čtyři lidé. d) Na závodech bylo oceněno mnoho mladých sportovců. e) Se zvýšením platu se připomněli dva zaměstnanci. f) Dostavili jsme se tam všichni. / Dostavili se tam všichni. g) Přišly všechny.
2. Tramvaje sebou cukly a zastavily se, světla zhasla. Lidé/Lidi si začali něco mumlat, a když uplynuly minuty, aniž by se vozy rozjely, zakřičeli někteří směrem k řidiči: „Hej, tak co bude?“ Mladíci seděli úplně vpředu. Viděli, jak se s trhnutím otevírají dveře řidičovy kabiny a ven se kutálí/kutálejí mohutné postavy v reflexních vestách. ... Nespokojené hlasy na okamžik zesílily a pak se cestující hrnuli k východu.

ČTENÍ

3. a) 1f, 2g, 3d, 4a, 5c
b) a) Poskytnout žákům, jejich rodičům, učitelům, ředitelům škol i státu objektivizovanou a relevantní informaci o výsledcích vzdělávání žáků, stejně jako o vybraných faktorech kvality vzdělávání, které na výsledky žáků působí. b) Průměrná úspěšnost byla nejvyšší u žáků 9. ročníku v testu českého jazyka, a to 65 %. c) Vyhodnocení dotazníků předložených učitelům i žákům ukázalo řadu důležitých zjištění vztahujících se k faktorům kvality vzdělávání. Například v úvahách o vzdělávacích výsledcích žáků se potvrzuje potřeba vyvarovat se zjednodušených úvah, jako jsou: „Čím více je ve výuce využívána digitální technika, tím lépe.“ či „Čím vyšší je aktivita žáků ve výuce, tím lépe.
4. a) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
Z tabulky lze vyčíst informace o tom, kolik škol, které ročníky, kolik žáků a ve kterých předmětech se zjišťování výsledků účastnilo a kolik žáků a učitelů kterých předmětů ve kterých ročnících odevzdalo vyplněné dotazníky.
- b) b
c) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
A) Zjišťování výsledků žáků na úrovni 5. ročníků základní školy a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií se zúčastnilo téměř dva a půl tisíce škol, zatímco na úrovni 9. ročníků to bylo necelých 1 500 škol. Přesto jsou počty testovaných žáků srovnatelné a pohybují se po čištení od zhruba 53 tisíc do téměř 58 a půl tisíce. Počty testovaných žáků po čištení se pohybují od zhruba 53 tisíc do téměř 58 a půl tisíce. Ve stejném intervalu leží i počty dotazníků, které žáci odevzdali. Dotazníků učitelů se vybralo desetkrát méně. Dotazníků od žáku 5. ročníků se vybralo 57 850, od žáků 9. ročníků o necelých pět tisíc méně. Z pedagogů odevzdalo dotazníky více než tři a půl tisíce v případě 5. ročníků a přes dva a půl tisíce v případě devátých ročníků. C) Ačkoliv se zjišťování výsledků žáků pátých ročníků zúčastnilo skoro dva a půl tisíce škol, účast škol v případě

devátých ročníků byla téměř o tisícovku nižší. Nieméně počty testovaných žáků na prvním a druhém stupni se výrazně neliší. Přesto činil rozdíl v počtech testovaných žáků po čištění pouze o něco více než 5 000 žáků ve prospěch 5. ročníků. V obou testovaných ročnících platí, že v matematice byly V pátém ročníku byly po čištění analyzovány výsledky více respondentů v matematice než v českém jazyce. Dotazníky odevzdalo 57 850 žáků 5. ročníků, 53 113 žáků 9. ročníků a více než tři a půl tisíce učitelů 5. ročníků proti přibližně dvěma tisícům šesti stům pedagogům působícím v 9. ročnících.

5. a) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení konzultujte s učitelem.*
 - a) V porovnání s pedagogy učícími... Oproti/Proti pedagogům učícím... Na rozdíl od pedagogů učících... Porovnáme-li / Srovnáme-li v dotazníkovém šetření počty pedagogů v 9. ročnících a žáků ve stejných ročnících, zjišťujeme / docházíme k závěru, že žáků se zúčastnilo dvacetkrát více.
 - b) Počet testovaných žáků po čištění a žáků účastnících se dotazníkového šetření se v případě 5. tříd výrazně neliší / nemění / je v případě 5 tříd téměř totožný.
 - c) se zvětšuje, roste, se zvyšuje, stoupá, přibývá osob, dochází k nárůstu
 - d) se zmenšil, klesl, došlo k úbytku
 - e) poněkud vyšší, mírně vyšší
 - f) výrazně vyšší, značně vyšší
 - g) rozvíjet, vztahující se k jednotlivým dílčím faktorům

POSLECH

2. b) *Toto jsou modelová řešení. Jiná řešení zkontrolujte s učitelem.*

Turniket: elektronické zařízení, které funguje jako brána, která nechá projít pouze jednoho člověka najednou, kolonáda: otevřená chodba se sloupořadím, areál: část území vymezená pro konkrétní cíl, alternativa: druhá, resp. další možnost, volba, fanoušek: ten, kdo aktivně podporuje určitou věc, například sportovní tým nebo hudebního interpreta
5. 1a, 2b, 3a, 4c
8. 1b, 2a, 3c, 4b
10. a) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontrolujte s učitelem.*

Styl projevu Miloše Tichého je někdy vědecký, protože používá vědecké pojmy, které se nevyskytují v běžné řeči, jindy je prostědělovací, neboť se snaží svůj projev přizpůsobit posluchačům, kteří se probíraným tématem nezabývají. M. Tichý používá obecněčeské prvky ve svém projevu.

b) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontrolujte s učitelem.*

Všichni blbli se superúplňkem: všichni byli zahlceni informacemi o superúplňku, co by kamenem dohodil: blízko, Měsíc je zlobivý, planeta je zlobivá: Měsíc a planeta se chovají atypicky, neobvyklým, či dokonce nežádoucím způsobem.
11. *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení konzultujte s učitelem.*

Úplněk: měsíční fáze, když Slunce osvětluje celou polokouli přivrácenou k Zemi a je Měsíc je vidět ve tvaru kruhu, superúplněk: největší přiblížení Měsíce k Zemi a zároveň úplněk, přízemí: doba největšího přiblížení Měsíce k Zemi, druhá kosmická (rychlost): úniková rychlost z gravitačního pole Země
12. a)+b) desetinné číslo: 11,2; procenta: 10 %/procent; rychlost: 8 km/s / kilometrů za sekundu
c) společná vlastnost dvou nebo více věcí
13. a) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontrolujte s učitelem.*

Svatá Anna – chladná z rána: pranostika, po svátku Anny (26.7.) ranní teploty výrazně klesají, Lepší vrabec v hrsti než holub na střeše: rčení, je třeba se spokojit s tím, co máme, nikoliv s tím, po čem toužíme a je mimo náš dosah, Ja u moci, jsem si permanentně podezřelý: citát (Václav Havel), jedná se o politiku, moc, která může vést k nemravnému chování, resp. k takovému podezření,

Mít máslo na hlavě: rčení, prožít veřejnou ostudu, Březen – za kamna vlezem, duben – ještě tam budem: pranostika, v březnu a dubnu se zimní a jarní teploty střídají

b) Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontrolujte s učitelem.

Roční období: *Mnoho dešťů březnových – hubené léto (jaro, léto), Na podzim lžíce deště a konev bláta (podzim), Když se rok se zimou a sněhem počíná, slibuje dost chleba, ale málo vína (zima); měsíce: Necht' si duben sebelepší bývá, ovčákovi hůl přec jen se zasněžívá. Jaká povětrnost na Sedm bratří, taková po sedm týdnů patří (červenec). Co srpen neuvaří, to už září nedosmaží. Prosinec proměnlivý a vlahý, nedělá nám zima těžké hlavy.*

c) pranostika: lidové moudro, předpověď, která pojednává hlavně o počasí v určitých měsících či ročních obdobích, **rčení:** metaforické ustálené spojení aktivně používané v jazyce, **citát:** doslovné znění něčího výroku nebo díla

LEKCE 3

„Že uvědomění je vším a vše začíná myšlenkou. Že my všichni jsme zodpovědní za vlastní osud, sklízíme, co jsme zaseli, dostáváme, co jsme dali, nabíráme, co jsme vydali.“ (Madonna)

MLUVNICE

- b) Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontrolujte s učitelem.**
lingvistika, architektura, politika.
- a) podtrženo v textu:** Kaplického, odborníci, **napsáno:** Kaplický, odborník
b) Kaplická, odbornice
c) Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontrolujte s učitelem.
blázen, lenoch, drbna

I. PŘECHYLOVÁNÍ

- a) a) Můj bratranec byl zdravotním bratrem, pak se stal stevardem. b) Dali jsme si schůzku se dvěma nájemníky. c) Nejprve hrál žebráka a čaroděje, nakonec se mu podařilo získat roli prince. d) X, e) X nebo Tak namyšleného a protivného kluka/mladíka jsem nečekala. (věta s ropuchou X) f) Můj přítel chtěl být moderátorem, nakonec je z něj úspěšný influencer. g) X / (DRBNA začíná být používáno i pro muže) Říká, že jeho zeť je taková drbna, že to svět neviděl. h) X
b) a) Tato psychiatrická/psychiatryně řeší těžký případ jedné workoholičky. b) Nevzala si ho, oficiálně je vedena jako jeho družka. c) Ta holka je blázen! d) Víš, že ta naše zákaznice je známou českou teatroložkou a divadelní kritičkou? e) Psycholožka jen vrtěla hlavou a nechápavě pronesla: „Matka by z ní měla nejráději kongresmanku, primátorku nebo alespoň úspěšnou umělkyni. Ta holka chce však být fotbalistkou.“ f) Znáte nějaké české básnířky? g) Je cizinka a určitě bude Slovanka. Víím, že to není Slovanka, Slovenka ani Ukrajinka, možná tedy Polka nebo Bulharka. h) Ty ses asi zbláznila s takovým výletem do hor! Copak je babička nějaká mladice? Nemůžeš po ní chtít výkony jak po dvacátníci, když je to pětáosmdesátiletá stařena. i) Ta holka je jedináček a taky se tak chová.**
- a) Někdy má pedagog (obecně) / pedagožka (zdůrazňujeme, že jde o ženu) ve třídě svého oblíbence (obecně) / svou oblíbenkyni (zdůrazňujeme to, že jde o dívku). b) Když zavřu oči a představím si vědu, vybavím si vědce (obecně, tj. může být sg. i pl.) / vědkyni/vědkyně (zdůrazňujeme to, že jde o ženu/ženy). c) Minulý týden jsme se rozloučili s Lenkou, neboť se opovážila nesouhlasit s šéfovou. d) Raději bych jí ho do péče nesvěřila, ona je taková nešika. e) Chudák holka, do života nepraktická. f) Práva byla mužům vysvětlena ministryní. g) Na Jiřáku mám oblíbenou trhovkyni, která mi vždy dává malou slevu. h) Posluchačky nižších ročníků, které dělají brigády ve svých oborech, jsou většinou podržtašky. To znamená, že jsou tak trochu v postavení sluhů (obecně) / služek (zdůrazňujeme to, že jde o dívky). i) Říká se, že se nejlépe popíjí se švagrovou. j) Znáš nějakou českou velmystrini v šachu? k) Paní Čmolíková je prostě náš**

nejoblíbenější mistr (obecně) / naše nejoblíbenější mistrová ve výrobě (zdůrazňujeme, že jde o ženu)!

6. **b) b)**
 - c)** K části, která upozorňuje, že některá slova vypadají jako rodové dvojice, ale NEjsou rodovými dvojicemi, např. had–hadice, lenoch–lenoška, lup–lupa.
7. Důvod není jazykový, to znamená, že forma RADOVÁ je z jazykového hlediska v pořádku a doporučuje se formu používat. Přijetí formy RADOVÁ je v praxi zpomalené z mimojazykových důvodů, neboť za první republiky byly jako „paní radová“ označovány manželky radů (tedy mužů, kteří tyto funkce vykonávali). Dodnes se toto označení objevuje ve filmech pro pamětníky, proto se oslovení/označení „paní radová“ ve společnosti mnohdy stále spojuje se znázorněním žen z filmů pro pamětníky.

II. SINGULARIA TANTUM

1. **a)+b)** Babylonská věž (název biblické stavby), Kaplického knihovna (projekt konkrétní knihovny), zmatení, zmatek, zoufání, vyváženost, školství (abstrakta)
2. **a)** a) moc, b) ozbrojené síly, c) černé rybízky, d) medy, e) lásky, f) ty své moudrosti, g) drahé kovy, h) šeříku, i) dřeva, j) denním světlem, k) decentní bodová světla
b) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
 U a)–d) je vždy možné použít i singulár, neboť se jedná o singularia tantum, nicméně vhodnější je a) prožité válečné hrůzy (intenzita, síla + dílčí hrozná zážitky různých povahy), b) vzácných dřev (různé druhy těchto vzácných dřevin), c) rozpadají se nám lásky (vztahy).

III. SLOVESNÉ PREFIXY DO-, OD(E)-, NAD(E)-

1. viz tabulku ve cvičení 2. c)
2. **a)** a) dovezeme/dovážíme, b) neodnášejte, c) Nadepište, d) dopít, e) doplnit, f) nadjeli, g) dověděla, h) odbarvil
b)+c) DO-: směr do něčeho, k něčemu: dovést/dovážet, další příklady: dojet/dojždět, doběhnout/dobíhat, dohonit, dovést/udělat něco do konce: dočíst, další příklady: dojíst/dojít, dopsat, udělat dodatečně / udělat něco úplným: doplnit, další příklady: doplatit, dodat, dosáhnout výsledku, o který se usiluje: dopít, další příklady: dočkat se, dovolat se, OD(E): směr od něčeho: odnášet/odnést, další příklady: odcestovat, odjet/odjíždět, odběhnout, odstranit / zbavit (se) něčeho / dát pryč: odmýt, další příklady: odstranit, odvyknout si, oddělat, NAD(E): nad něčím / (být) výše než: nadepsat, další příklad: nadzdvihnout, zkrátit si cestu / cestou směrem nad: nadjet, další příklad: nadletět

IV. SLOVESNÉ VAZBY

1. a) Pochopí kamarádovy bratry. // Porozumí kamarádovým bratrům. b) Poslouchají jeho slova. // Naslouchají jeho slovům. c) Dovolával/a jsem se nového rozsudku. // Odvolával/a jsem se proti novému rozsudku / na nový rozsudek. d) Přemýšlíte o ředitelových návrzích / nad ředitelovými návrhy. // Zamýšlíte se nad ředitelovými návrhy. e) Potkal jejího přítele. // Potkal se s jejím přítelem.

VI. SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY

A. JEHOŽ, JEJÍŽ, JEJICHŽ

2. **a)** a) jejichž, jehož, jehož, b) jehož, jejichž, c) jehož, jejichž, d) jejichž, jehož, e) jehož, jejichž, f) jehož, jejichž, g) jehož, jejichž, h) jejichž, jehož, i) jehož, jejichž
b) a) jejíž majetek, jejíž majetky, b) jejíž šarm, jejíž oči, c) jejíž telefon, jejíž snahy, d) k jejíž výhodě, k jejímž výhodám, e) s jejíž výukou, s jejímíž způsoby, f) jejíž síly, jejichž projevů, g) o jejímž autorovi, o jejichž autorech, h) s jejímž přítelem, s jejímíž přáteli, i) jejíž rozhodnutí (sg.), jejíž rozhodnutí (pl.), j) jejímž uměním, jejímíž záskusy

B. DALŠÍ SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY

2. jako, totiž/čili, čili/totíž, že, takže

ZOPAKUJTE SI

I. SLOVESNÉ PREFIXY A IMPERATIV SLOVES POHYBU

- 1h) (dojet do cílové stanice včas, 2e) (přijet na svou svatbu do kostela na skútru), 3i) (vyjet nahoru), 4f) (zajet zpátky do garáže), 5g) (vjet rovnou doprostřed kaluže), 6a) (ujet z místa nehody), 7c) (najat do zdi hotelového parkoviště), 8l) (objet celý svět), 9b) (podjet most), 10d) (projet na kole celým průchodem bez zastavení), 11k) (přejet přes hranice), 12j) (předjet ten nákladák)
2. a) a) ujela, b) se projet, c) najel, d) objel/a, objížděl/a, e) přejedeš, f) předjet, g) vjeli, h) ujeli, i) odjel, j) projel/objel, k) přijela, l) ujeli, m) podjedeš, n) dojed, o) vjelo
b) hele: používané na začátku výpovědi s výrazně komunikačním cílem, lze nahradit *poslyš, podívej, bezva*: *bezvadný*, používané také jako adverbium nebo částice, kára: *auto* (původem z němčiny), mít kliku: *mít štěstí, ty krásu* (eufemismus): komunikační prostředek, kámo: často používaná forma substantiva *kámoš* (kamarád), vidět/vědět houby (eufemismus): *nic nevidět/nevědět, cibulačka*: *cibulová polévka, kilák*: *kilometr, vjet do někoho*: zachvátit, nechat se ovlivnit silnou emocí, rozčlít se, rozzlobit se
3. a) a) Vyjedte výtahem do prvního patra. b) Ivo včera odvezl auto ze servisu. c) Studenti vejdou každou chvíli do třídy. d) Dědo, přivez dobré víno z dovolené z Itálie. e) Zítra budeme odjíždět do práce v sedm.
b) a) Sjedte výtahem do prvního patra. b) Jan včera přivezl auto ze servisu. c) Studenti vyjdou každou chvíli do třídy. d) Dědo, odvez dobré víno z dovolené z Itálie. e) Zítra budeme přijíždět do práce v sedm.
c) a) chodit – chod/chodme/chodte – nechod/nechodme/nechodte, b) vyjít – vyjdi/vyjdeme/vyjděte, nevycházej/nevycházejme/nevycházejte, c) projít se – projdi se /projdeme se / projděte se – neprocházej se / neprocházejme se / neprocházejte se, d) prochodit – prochod/prochodme/prochodte – neprocházej/neprocházejme/neprocházejte, e) jet – jed/jedme/jedte – nejzdi/nejzdeme/nejzděte, f) jezdit – jezdi/jezdme/jezdte – nejzdi/nejzdeme/nejzděte, g) vyjet – vyjed/vyjedme/vyjedte – nevyjížděj/nevyjíždějme/nevyjíždějte, h) projet se – projed se /projedme se /projedte se – neprojížděj se /neprojíždějme se /neprojíždějte se, i) projezdit – projezdi/projezdme/projezdte – neprojížděj/neprojíždějme/neprojíždějte

II. KOMPARACE ADJEKTIV A ADVERBIÍ

1. a) a) nejfrekventovanější, Nejčastěji, mezi těmi nejkratšími, b) nejdelší, c) největším, d) X, e) nejméně, f) nejobtížnější, nejdelší, g) nejjednodušší
b) a) a, na, mít (se), být, že, já, ten, s/se ... , b) nejnevykrytalizovatelnějšího (31 hlásek), nejneobhospodařovatelnějšího (30 hlásek), c) nejztreštěnější, přesvědčivější, d) palindrom, e) např. Anna, kajak, madam, krk, nejdelší palindromy o 9 hláskách, např. nepochopen, nezasazen, větné palindromy: Jelenovi pivo nelej. Co nám nedá den, má noc. f) scvrnks, g) Samohlásky jsou v pořadí, ve kterém jsme zvyklí je vyjmenovávat: a, e, i, o, u, tedy dvAcEtKOrUn,
2. a) těm úplně nejdábelštějším, b) nejlehčí, c) širší skříň, d) nejjížnějším místě světa, e) těmi nej cyničtějšími/cyničtějšími lidmi, f) těch nejsušších/sušších vínech, g) hořčejší, h) nějaký nižší psací stolec, i) slabší kávu, j) nejnevinnější
3. a) řidčeji, b) romantičtější, c) dráž/e, d) nejnepřátelštěji, e) tíž/e, f) automatictější, g) hůř/e, h) úže/úžeji, i) dětinštěji, j) sladčeji
4. b) a) Čím výše vystoupíš, tím hlouběji padáš. b) Čím výše vystoupíš, tím větší rozhled. c) Hlad je nejlepší kuchař. d) Hloupý, kdo dává, hloupější, kdo nebere. e) Kdo dřív přijde, ten dřív mele. f) Zakázané ovoce chutná nejlépe. g) Prázdný sud nejvíce duní. h) Ranní ptáče dál doskáče. i) Ráno moudřejší večera. j) S poctivostí nejdál dojdeš. k) Nakřápnutý hrnc nejdéle vydrží. l) Choval se, jako by měl o kolečko víc/navíc.

ČTENÍ

2. *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
Více možností je správných: 1) Dne 30. 6. obvykle končí školní rok v ČR, tj. rozdává se vysvědčení. 2) V ČR je 30. červen Dnem ozbrojených sil ČR, ve světě je Mezinárodním dnem asteroidů. 3) Podle českého kalendáře slaví jmeniny Šárka. 4) Pro zajímavost: Tento den roku 1894 byl v Londýně slavnostně otevřen Tower Bridge přes řeku Temži a 30. 6. 1905 Albert Einstein představil ve svém článku teorii relativity.
3. **a)** OSN = Organizace spojených národů, AV ČR = Akademie věd České republiky, NASA = Národní úřad pro letectví a vesmír (anglicky National Aeronautics and Space Administration)
b) NASA = anglicky National Aeronautics and Space Administration
c) padesátikilometrové kosmické těleso, dva tisíce kilometrů čtverečních, se svými devíti sty čtyřiceti pěti / pětáctýřiceti kilometry, k prvnímu lednu osmnáct set jedna / tisíc osm set jedna
4. **c)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
Řečnická otázka v textu = Proč si tunguzskou katastrofu, jak ji označil dobový tisk, připomínáme?
Řečnická (též rétorická) otázka má formu tázací věty, ale její komunikační funkcí je tvrzení, takže zpravidla tato otázka nevyžaduje verbalizovanou odpověď.
d) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
Klíčové informace: 1. důležitost asteroidů (např. se podílely na utváření života na Zemi), 2. 30. června Mezinárodní den asteroidů – r. 1908 se na Sibiři zřítilo kosmické těleso (tzv. tunguzská katastrofa) – potřeba hledat možnosti, jak naši planetu před podobnými katastrofami ochránit, 3. vesmírná tělesa dopadají na Zemi často, ale ta větší, nebezpečná asi jednou za půl milionu let (velká jednou za 100 milionů let), 4. plán NASA Asteroid Watch mapuje 90 % blízkozemních těles větších než 140 m (nebezpeční pro civilizaci).
e) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) utváření, b) připomíná, c) spadlo, d) zvýšit / zvednout, e) smysl / význam, f) účinek / vliv / dopad
5. **b)** a) ano, b) ano, c) ne, d) ne, e) ano
7. **a)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
Jiří Grygar se narodil ve slezském Heinersdorfu (tehdy součást Německa, od roku 1945 polské Dziewiętlice) v r. 1936. V mládí byl skautem. Studoval fyziku na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity, v letech 1957–1959 vystudoval na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy astronomii. Roku 1967 získal na Matematicko-fyzikální fakultě UK titul RNDr. Je známým a oblíbeným českým astronomem, astrofyzikem a popularizátorem vědy v oblasti astronomie. Jiří Grygar se hlásí ke křesťanské víře. Svůj pohled na vztah vědy a víry vyjádřil mimo jiné v knize O vědě a víře (2001). Za svoji vědeckou, ale především popularizační činnost získal mnoho cen. V roce 2023 obdržel medaili Za zásluhy I. stupně od prezidenta Petra Pavla. Byla po něm pojmenována planetka (3336) Grygar objevená v roce 1971. Má tři děti, z nichž nejmladší je Lukáš Grygar, překladatel, publicista, hudebník a bývalý herní novinář.

POSLECH

2. **b)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
jaderná elektrárna: tepelná elektrárna s jaderným reaktorem místo parního kotle, **chladič věž:** součást jaderné elektrárny, která využívá proces chlazení pro odvoz odpadního tepla, **reaktor:** zařízení, které řízeně uvolňuje jadernou energii pro výrobu elektrické energie, **generátor:** stroj k přeměně mechanické energie na elektrickou, **turbína:** rotační stroj s lopatkovými koly, mezi kterými prochází kapalina nebo plyn, **palivo:** chemická látka (nebo směs látek) schopná zahájit reakci spalování a udržet ji.
3. a) ne, b) ano, c) ne, d) ano, e) ano, f) ne, g) ne, h) ano, i) ne

4. a) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
rozesadit/rozsadit se ob jedno sedadlo a šachovitě: sednout si ve skupině tak, aby každé druhé místo bylo volné, a v řadách tak, aby sedící napodobovali šachová políčka, vyfackovat někoho: udeřit někoho otevřenou dlaní do tváře, strach z výšek: strach z ocitnutí se v příliš velké vzdálenosti od země, resp. jiné bezpečné úrovně, může se projevovat na vyhlídkách, v bytech lokalizovaných ve vyšších patrech či v letadle, mít závrat: pocít porušení rovnováhy projevující se mj. nevolností či točením se hlavy
5. b) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
klonování: umělé vytvoření nového jedince geneticky shodného s předlohou, genetické inženýrství: vytváření geneticky modifikovaných organismů pomocí zásahu do jejich genomu, homeopatie: alternativní způsob komplexní léčby využívající přírodní látky, v léčbě obvykle ty, které způsobily potíže, alternativní medicína: léčba mimo rámec klasické medicíny, např. akupunktura, aromaterapie, homeopatie či tradiční čínská medicína
6. b) *Čumět jak vejř* – přirovnání, čumět (nespisovně): blbě, hloupě, dlouze se na něco/někoho dívat, srov. zírat/civět, vejř: výř, druh velkého ptáka z řádu sov
7. a) a) Chromatograf je stroj, který slouží ke zkoumání vzorků, dle slov vědce stačí pouhý mikrolitr vzorku. Chromatograf vypadá jako skříňka se zásuvkami, rozděljuje látky do molekul podle jejich chemických vlastností. Spektrometr je stroj, který automaticky analyzuje složení rostlin nebo jiných látek podle hmotnosti jednotlivých molekul. Spektrometr zároveň průběžně měří spektra všech látek, která přecházejí z chromatografu. Existuje mnoho různých typů spektrometrů, například pro kapaliny či vzorky tkáně, b) chemie, biochemie a také medicínu, c) pepřovník
- b) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
autosampler: analytický přístroj poskytující periodické analýzy, manuálně: ručně, pomocí rukou, nikoliv automaticky či na počítači, koordinátor: vedoucí skupiny, směřuje ji ke společnému cíli a dokáže poznat nadání jednotlivých členů a využít ho ve prospěch týmu, software: český *programové vybavení*, název pro všechny počítačové programy, tým (team): český *skupina*, sdružení minimálně 2 lidí s podobnými zájmy s jasně stanoveným cílem, peak: český *vrchol, špička*, laser: generátor optického záření (světla)

LEKCE 4

MLUVNICE

2. a) c)
3. a) a)
- c)** vybavené, kuchyňskou, opatřenou, jídelním, sprchovým, výlučným, bytové, vedené, Katastrálním, hlavní, uvedený, nového, nájemcovy, blízkou, další, zvláštního, hodné, jiné, blízké, nájemcovy, písemná, nájemcově, přiměřený, obvyklých, pohodlných, vyhovujících (pozn. takový – zájmeno, které se skloňuje jako adjektivum)
- d)** kuchyňský – kuchyň/kuchyně, opatřenou – opatřit, jídelní – jídlo, sprchový – sprcha, vedený – vést, Katastrální – katastr, uvedený – uvést, písemný – písmo, vyhovující – vyhovovat
- e)** přijetí – přijat– přijmout
- f)** Všechna uvedená slova jsou vytvořena od pasivního participia (příčestí trpného), tj. přijat, vybaven, opatřen, veden, uveden.

I. SLOVESNÁ PASIVNÍ ADJEKTIVA A SLOVESNÁ SUBSTANTIVA SLOVESNÁ SUBSTANTIVA

4. a)

Infinitiv	Pasivní adjektiva	Slovesná substantiva
a) bít, smést, přestrojit, zranit, plést	bitý, smetený, přestrojený, zraněný, pletený	bití, smetení, přestrojení, zranění, pletení
b) pozor na délku -a-: brát, hrát, psát, prát, spát	braný, hraný, psaný, praný, „spaný“ (v praxi např. vyspaný)	braní, hraní, psaní, praní, spaní
c) pozor na délku -a-: smazat, sportovat, vyprat, ustlat, plavat, přát	smazaný, sportovaný (v praxi např. vysportovaný), vypraný, ustlaný, plavaný (v praxi např. být dobře vyplavaný), přaný (v praxi se nevyskytuje)	smazání, sportování, vyprání, ustlání, plavání, přání
d) nalézt, lézt, vynalézt, dovést, svést	nalezený, lezený, vynalezený, dovezený, svezený	nalezení, lezení, vynalezení, dovezení, svezení
e) změna na D: ukrást, dovést, klást	ukradený, dovezený, kladený	ukradnutí, dovezení, kladený
f) změna na Š: hlásit, přihlásit, nosit, odprosit, u/mastit, pohostit, vyčistit	hlášený, přihlášený, nošený, odprošený, u/maštěný, pohoštěný, vyčištěný	hlášení, přihlášení, nošení, odprošení, u/maštění, pohoštění, vyčištění
g) změna na Č: péct, svléct, obléct	pečený, svlečený, oblečený	pečení, svlečení, oblečení
h) změna na C: ztratit, vrátit, zmlátit, nutit	ztracený, vrácený, zmlácený, nucený	ztracení, vrácení, zmlácení, nucení
i) změna na Z: uklidit, ohradit, chodit, hodit, zradit, zrodit, chladit, uhradit	uklizený, ohrazený, chozený, hozený, zrazený, zrozený, chlazený, uhrazený	uklizení, ohrazení, chození, hození, zrazení, zrození, chlazení, uhrazení
j) změna na Ž: zasáhnout, zavrhnout, vytáhnout, ustříhnout, zatáhnout, utrhnout, zdvihnout, pozdvihnout, podtrhnout, stáhnout, dosáhnout	zasažený, zavržený, vytažený, ustřížený, zatažený, utržený, zdvižený/zdvihnutý, pozdvížený (v praxi se nevyskytuje), podtržený, stažený, dosažený	zasažení, zavržení, vytažení, ustřížení, zatažení, utržení, zdvižení, pozdvížení, podtržení, stažení, dosažení
k) procitnout, stárnout, obejmout, vyjmout, sejmout, usnout, dotknout, about, zout	procitnutý, zestárnutý (v praxi se nevyskytuje), objatý, vyňatý, sejmutý/sňatý, X, dotknutý, obutý, zutý	procitnutí, stárnutí, obejmutí/objetí, vyjmutí/vynětí, sejmutí/snětí, usnutí, dotknutí, obutí, zutí
l) dva tvary, v jednom tvaru změna na Č: obléknout, svléknout, odemknout, vytknout, zatknout	obléknutý/oblečený, svléknutý/svlečený, odemknutý/odemčený, vytknutý/vytčený, zatknutý/zatčený	obléknutí/oblečení, svléknutí/svlečení, odemknutí/odemčení, vytknutí/vytčení, zatknutí/zatčení
m) nadchnout, tisknout	nadšený/nadchnutý, tisknutý/tištěný	nadšení/nadchnutí, tisknutí/tištění (např. vytištění)

4. c) b) obsáhnout: obsažen (v něčem) – obsáhnut (zrakem), c) vytknout: vytčen (cíl) – vytknuta (nedbalost), d) otisknout: otištěn (článek) – otisknuta (noha v písku), e) nadchnout: nadšen

(výstavou/fotbale) – nadchnut (česnekem/vůní), f) podtrhnout: podržen (slovo) – podtrhnut (židle), g) dopadení (dopadnout viníka) – dopadnutí (dopadnout na zem)

5. a) nepochopen, nezasazen, nepotopen, nezařazen, b) ano

II. KONKURENCE -U, -OVI aneb MASKULINUM ŽIVOTNÉ:

KONKURENCE KRÁTKÝCH A DLOUHÝCH TVARŮ V DATIVU (3. P.) A LOKÁLU (6. P.)

- b)** panu doktoru Janu Kropáčkovi, (k) tomu, mi
- a)** a) pánovi; panu řediteli, b) doktorovi; doktoru Klusákovi, c) Michalovi; Michalu Paganimu, d) nadprůměrně vzdělanému Honzovi; nadprůměrně vzdělanému magistru Janu Vučkovi, e) profesorovi; profesoru Smetanovi, f) Jaroslavovi; Jaroslavu Novému, g) Čestmírovi; kolegovi Čestmírovi, h) Radkovi; Šéfkuchaři Radkovi, i) strejdovi; strejdovi Pepovi, j) Lukášovi; tomu hezounu/ovi Lukášovi, k) Messimu, nejlepšímu fotbalistovi Lioneli Messimu, l) prvnímu kolegovi, tomu ukecanému kolegovi Martinovi, m) Marlonu Brandovi, americkému herci Marlonu Brandovi, n) Václavu Petrů, vysokoškolském pedagogu Václavu Petrů, o) Janu Krausovi, českém herci a moderátoru Janu Krausovi
- b)** strejdovi Pepovi; příklad řešení: To je příšerné! Rozhodně to strýci Josefovi neříkej.

III. ADJEKTIVA VZTAHOVÁ (-NÍ) A HODNOTICÍ (-NÝ)

- a)** čelní sklo (nacházející se ve předu, příp. také na čele) X čelný představitel (hlavní, stojící v čele), mravní hodnota (vztahující se k mravům) X mravný člověk (jednající ve shodě s dobrými mravy), nákladní auto (pro náklad) X nákladná dovolená (drahý), obecní majetek (patří obci) X obecný problém (všeobecný), početní příklad (týkající se počítání, výpočtu) X početná rodina (velká), prodejní doba (probíháá prodej) X prodejní produkt (určený k prodeji, je na odbyt), soudní překladatel (u soudu) X soudný člověk (je schopen úsudku, dokáže posoudit), trestní rejstřík (má vztah k trestu/ům / týká se trestů, např. studuje, hodnotí, eviduje... , ale nejde o vykonání trestu) X trestný čin (podléhající trestu, zasluhující si trest), srdeční funkce (týkající se srdečního orgánu) X srdečný pozdrav (týkající se srdečnosti, pozitivních emocí → přátelský, od srdce), zábavní park (určený k zábavě/rozptýlení/pobavení) X zábavný člověk (legrační, veselý, příp. také přinášející záabavu, poskytující rozptýlení/pobavení), životní podmínky (vztahující se k životu, týkající se života nebo také velmi („životně“) důležité) X rod mužský životný (týká se životnosti)
- a) mravní, b) čelný, c) nákladný, d) obecní, e) obecného, f) početní, g) početný, h) srdeční, i) životních, j) prodejní, k) srdečný

IV. SLOVESNÉ PREFIXY O-, OB(E)-, PŘE-

- a)** Přejímat cizí slova, přepsat/opsat seznam do počítače, pře/obhlédnout situaci, přehlédnout zběžně dlouhou nájemní smlouvu, opéct topinky z obou stran, pře/avařit vodu, okukovat nového spolužáka, okrájet mrkev, přehnat stádo z ohrady do ohrady, přehnat otužování, obhospodařovat půdu, překonat nepřízeň osudu, obeplout ostrov, ohlídat vypsání grantu, přehustit pneumatiky, přepnout své síly
b) *individuální řešení, potřeba konzultovat s učitelem*
- a) převezena, b) ofotila, c) obnošeny/obnošené, d) přešity, e) nepřejezte (nepřejídejte), f) obkresli/obkreslíš, g) okoukat, h) obměkčilo, i) obešli, j) přehlédnout, k) přeřikali
- a)-b)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontrolujte s učitelem.*
OB-: směr kolem dokola: obejít, další příklady: objet, obvazovat, změnit stav: obměkčit, další příklad: obveselit, oblomit, O- (OB-): napodobit, udělat stejně, kopírovat; ofotit, další příklady: obkreslit, oskenovat, zhoršit, používat → opotřebovat: obnosit, další příklady: ohladit, ochodit, PŘE-: z jedné strany na druhou: převést, další příklady: přejet, předat, přelít, ještě jednou něco udělat: přešít, další příklady: přeřikat, přeskládat, přetvořit, více než obvykle: přejít se (přejídat se), další příklady: přesolit, přemotivovat (se), udělat omyl: přehlédnout, další příklady: přepsat se, překlepnout se, přešlápnout (přenesený význam: udělat v životě chybu)

V. SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY

- a)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) Zavolal řediteli, aniž by se předem domluvil. b) Snědl všechny jednohubky, aniž by se dovolil.
c) Odešel na návštěvu ke kamarádovi, aniž by rodiče souhlasili. d) Aniž by měl potvrzení / Aniž by počkal na potvrzení ředitele, považoval věc za vyřešenou. e) Projel městem, aniž by zastavil.
f) Kříčel na zaměstnance, aniž by měl jakoukoli výčitku svědomí. g) Vešli k nám do domu, aniž by zazvonili.
b) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) Zavolal řediteli, ani se předem nedomluvil. b) Snědl všechny jednohubky, ani se nedovolil.
c) Odešel na návštěvu ke kamarádovi, ani nepočkal na souhlas rodičů. d) E-mail vymazal, ani (na něj) nereagoval. e) Projel městem, ani nezastavil. f) Kritizoval, zaměstnance ani nepochválil.
g) Vešli k nám do domu, ani nezazvonili. h) Vešel, ani slušně nepozdravil.
- a)** aniž bych, b) aniž bychom, c) aniž by, d) aniž byste
b) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) ...oblohu, (a) ani jsem se nedočkal..., b) ...město, (a) ani jsme nepotkali nikoho známého.
c) ...přišel a nepřinesl by ani dárek, považoval..., d) ...nechumelilo a ani jste se neomluvili...
(pozn. lze vnímat i jako stupňování: ...nechumelilo, a ani jste se neomluvili...)
- a)** Kdyby se člověk nepletl do oboru, kterému nerozumí, nedopadlo by to zpravidla špatně.
b) CITÁT 1: Nemám na tu věc názor. Kdybych měl, neuměl bych ho zformulovat. I kdyby se mi to povedlo, neporozuměl byste tomu. CITÁT 2: Kdyby se ženy oblékaly pro jednoho muže, netrvalo by to tak dlouho. Příklad parafráze neznámé ženy: Kdyby muži pravidelně pomáhali ženám ve výběru oděvu, ženám by přípravy netrvaly tak dlouho. Dále je nutné poznamenat, že kdyby si muži nehledali milenky a kdyby je nezásobovali luxusními dary, oblékaly by se jejich ženy jen pro jednoho muže. CITÁT 3: I kdybys vola přes všechnen svět vodil, nebude než vůl.
CITÁT 4: "...Ale co kdyby takhle uvažoval každý, kdo stojí na naší straně?" „Tak bych byl pěkněj trouba, kdybych uvažoval nějak jinak, nemyslíte?“ CITÁT 5: Mě nezajímá dav. Kdybych viděla davy ubožáků, nikdy bych nemohla svoji práci začít. Zajímá mě jen můj bližní, jednotlivec, tomu mohu pomoci, a tak pomáhám. CITÁT 6: Kdybychom naučili mluvit psy, ztratili bychom posledního přítele. CITÁT 7: Kdybych měl k dispozici hodinu na zvládnutí problému, na kterém by závisel můj život, strávil bych 40 minut jeho studiem, 15 minut jeho analýzou a 5 minut jeho řešením.
- a)** jestli, b) jestli, c) kdyby/ch/s, d) jestli, e) Kdyby/Kdybych, f) jestli, g) kdyby, h) jestli
b) a) Zaskočí mě, jestli vyhrajou. b) Kdybychom si vzali rukavice, nebyla by nám zima. c) Co mu řekneš, jestli se tě zeptá? d) Bude mu líto, jestli nepřijede. e) Upozornil/i by, kdyby se něco změnilo. f) Jestli se jim tady nelíbilo, už nepřijedou. / Jestli se jim tady nelíbí, už nepřijedou. / Jestli se jim tady nebude líbit, už nepřijedou.

VI. SLOVESNÉ VAZBY

- a)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) Musí převzít zodpovědnost za své činy. b) Nikdy jsem nevztáhl na děti ruku. c) Musíte výzkum zaměřit na současný demografický vývoj. d) Touha po dobrodružství převážila nad strachem.
e) Jak můžu začít obchodovat s cennými papíry? f) Na co se specializujete? g) Minulý týden poslanci hlasovali o důvěře vládě.
b) a) V útoku dominoval Tomáš Souček nad ostatními hráči. b) Syn vyniká v matematice.
c) Opovrhuje vším, čeho se dotkla umělá inteligence. d) Úspěšný pokus byl veřejnosti potvrzen výzkumným ústavem. e) Napoleon Bonaparte se zapsal do historie mj. tím, že jako první vydal zákaz (k) užívání konopí. f) Špatně se dá skloubit profesionální sport se studiem. (také frekventované:sport a studium), g) Cením si tvého názoru, ale udělám to po mém.

ZOPAKUJTE SI

I. PASIVUM

- a) Dům se staví. b) Píše se dnes píseňka? c) V televizi se teď pouští/pouštějí děsně stupidní pořady. d) Oficiální stížnost se musela napsat na celou stránku. e) O odpovědi se spekovalo.
 - a) Karlova univerzita byla založena Karlem Čtvrtým. b) Tento vzorek byl automaticky vybrán umělou inteligencí. c) Kým byla objevena atomová bomba? d) Podezřelý Petr Konečný byl sledován policií. e) Oslava narozenin bude uspořádána až příští rok, protože daně byly opět zvýšeny (politiky). f) Bylo to dobře uspořádáno? g) Bude tak ušetřeno?

II. CIZÍ SLOVA ZAKONČENÁ NA -UM

- a) studiu, b) neutrum, c) Občanském fóru, d) data, e) pléna, f) lexiku,
 - a) kritéria, b) česká muzea, c) vakua, d) turistická víza, e) sympozií, f) různých individuí

III. INTERPUNKCE

- a) malý kráček = malý obchod, obchůdek; prejzová střecha = střecha s pálenou střešní krytinou; křížem krážem = všemi směry
 - Když přijde noc a lidé spí, potom si měsíc v malém kráčku hedvábné nitě nakoupí a prastarými uličkami, kde staré domy stojí samy pod prejzovými střechami, putuje měsíc křížem krážem, hedvábnou nití pevně hvězdičky k sobě na nebi.
 - Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
Jan Skácel (1922–1989), básník pocházející z Moravy, se věnoval nejen poezii, ale i publicistice a psal též pro rozhlas. Jeho první kniha, sbírka Kolik příležitostí má růže (1957), představila již zralého básníka. V počátcích tzv. normalizace mohl Jan Skácel publikovat jen v samizdatu, až roku 1981 publikuje v Československu opět oficiálně. Na sklonku života obdržel Skácel dvě významná evropská literární ocenění: v Itálii převzal Petrarkovu cenu a Svaz slovinských spisovatelů jej vyznamenal cenou Vilenica 89. V Československu byl oficiálně oceněn až posmrtně v roce 1992 Zlatou plakétou za zásluhy o rozvoj Jihomoravského kraje a roku 2002 se stal in memoriam čestným občanem Brna.

ČTENÍ

- d) Amerika, Proces, Zámek a Proměna jsou názvy děl Franze Kafky.
- a) Alena Mornštajnová – Hana, Bohumil Hrabal – strýc Pepin, Franz Kafka – K., Milan Kundera – vysokoškolský Ludvík Jahn, Josef Škvorecký – Danny Smeřický
 - Proces, Zámek
- a) a) o veřejném zlořádu, b) přepaden, c) lupiči, d) hlídači, e) být svědkem, f) dozorce, g) zatčení, h) na ztichlého vyšetřujícího soudce
 - Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
Úvaha = zamyšlení, také slohový útvar vznikající na podkladě nějaké myšlenky či souboru myšlenek; opatření = krok, postup, též procesní akt, který se liší od rozhodnutí tím, že určitou záležitost neukončuje, ale zabezpečuje; brnět = trnout, cítit v nějaké části těla mravenčení; po lopatě = jednoduše, názorně; šatstvo = oblečení; nadutost = nafoukanost, povýšenost, pýcha; pašovat = nelegálně dopravovat/dodávat; ohmatávat = saháním opotřebit; zpřeházet = neorganizovaně přeskádat/přeskupit; otřást něčím = silně oslabit (autoritu); bytná = majitelka bytu, paní domácí.
 - individuální řešení, potřeba konzultovat s učitelem*
- Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) Být dobrým řečníkem. b) Hlídače charakterizuje jako hrubé, morálně zkažené, upovídané muže. c) Dozorce charakterizuje jako nafoukaného, hloupého, lhovitého a nečestného člověka. d) Paní Grubachová je bytná K. a charakterizuje ji jako prostou, ale rozumnou ženu.
- 1a, 2a, 3c

POSLECH

2. a) Svislé dopravní značky a vodorovné dopravní značky. b) Nejvyšší dovolená rychlost (90 km/h), která zakazuje řidičům překročit rychlost v kilometrech za hodinu vyjádřenou číslem na značce. Typy svislých dopravních značek jsou: zákazové, příkazové, výstražné, informativní, značky upravující rychlost a dodatkové tabulky. c) Směrové šipky a označení cyklostezky. Typy vodorovných dopravních značek jsou: šipky, podélné čáry, příčné čáry, označení stání a parkovišť, označení zastávek a zákazů zastavení a stání a ostatní vodorovné dopravní značky.
4. a) 1e, 2g, 3a, 4b, 5d, 6f
b) a) přesně, c) úřední jazyk, c) administrativním stylem
c) nepatří: subjektivní, emocionální, autorský projev, osobní vztah k adresátovi, různá interpretace významů, převážně mluvená forma
5. a) 1. ANO, 2. NE, 3. ANO, 4. NE, 5. NE, 6. ANO, 7. ANO
b) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) Nejčastější příčina nehod na koloběžkách není přesně uvedena. Lze však předpokládat, že k vysoce frekventovaným důvodům patří jízda pod vlivem alkoholu a omamných látek, řidiči podceňují vratké konstrukční provedení koloběžek a nenosí helmy.
b) Česká legislativa chápe koloběžky a elektrokoloběžky při dodržování maximální rychlosti nepřekračující 25 km/h a o maximálním výkonu 1 kW jako jízdní kolo, pokud ovšem koloběžkář uvedenou rychlost nepřekročí.
c) Po chodníku lze jezdit, pokud je konkrétní úsek komunikace upraven svislou dopravní značkou, která průjezd dovoluje, respektive je to vyjádřeno nějakou dodatkovou tabulkou. Po chodníku mohou také jezdit děti mladší deseti let.
d) Řidiči by se ke koloběžkářům měli chovat ohleduplně, například nechat je předjíždět, počítat s tím, že nemusí koloběžku dostatečně ovládat, nebo s tím, že si neuvědomují, že jsou účastníky silničního provozu.
e) Je to typ pojištění, který se vztahuje na škodu, který pojištěná osoba způsobila.
c) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
Platná legislativa: právní řád území, země či mezinárodních organizací, respektován a chráněn mocí výkonnou a soudní; zákonná povinnost: povinnost stanovená zákonem na právní subjekty, její nerespektování vede k různým sankcím; prováděcí předpis je vydán na základě určitého zákonného zmocnění, určen k upřesnění obsahu právní normy obsažené v zákoně; silniční provoz: všechny činnosti zajišťující přepravu osob, zvířat a zboží pozemní komunikací pomocí vozidel; pozemní komunikace: dopravní cesta určená pro silniční a jiná vozidla a chodce.
6. a) S: Středočeský kraj, B: Brněnský kraj, P: Plzeňský kraj, L: Liberecký kraj, T: Moravskoslezský kraj (Ostrava), U: Ústecký kraj, K: Karlovarský kraj, H: Královéhradecký kraj, E: Pardubický kraj, C: Jihočeský kraj, J: Kraj Vysočina, Z: Zlínský kraj
b) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
Espézetky se zelenými písmeny znamenají, že jde o veteránskou espézetku pro historická vozidla dle Mezinárodního technického kodexu FIVA 2010, který rozděluje vozidla do čtyř skupin: standardních, dobově upravených, kopií a replik; modrá espézetka s písmeny CD nebo HC znamená, že se jedná o vozidlo, kterým jezdí diplomaté a konzulové; espézetka složená pouze z číslic označuje vojenské vozidlo.
c) D1, D2, D3
d) nájezd: odbočka, druh spojovací silnice, která vede buď k jiné dálnici, nebo silnici; odpočívadlo: místo na dálnici určené pro odpočinek, obvykle nabízí parkovací místo a toaletu; dálniční známka: doklad o zaplacení za užívání dálnic a rychlostních silnic, obvykle ve formě nálepky na přední sklo auta

LEKCE 5

MLUVNICE

2. **b)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
 Je vhodné se vyhnout tématům, jako je např. náboženství, politika, historické konflikty, gender a sexuální oblast, etnické rozdíly, klíše, věkové rozdíly, nemoci/defekty, vzhled...
e) Houpací a houpající jsou přídavná jména (adjektiva) utvořena od slova/slovesa HOUPAT. Rozdíl: HOUPACÍ křeslo je určeno k houpání, a proto je vyrobeno jinak – tak, aby bylo možné se na něm houpat → účelem toho křesla je houpat lidi, HOUPAJÍCÍ SE Pepíček – ve vtipu 2 přídavné jméno vyjadřuje, že se Pepíček v daný moment houpe → Pepíček během houpání vylítne (vylétne) / Pepíček se houpe a vylítne (vylétne).
f) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
 Internetový mem (internetový fenomén) je informace/zpráva (např. o akci, reakce na aktuální dění), která je zpracována slovy, obrázkem, odkazem... a která se šíří prostřednictvím internetu, např. sociálních sítí, e-mailů. Slovo mem čteme mem a skloňuje se v češtině podle typu hrad/sešit. Očkovací = určeno k očkování, např. očkovací průkaz nebo látka, očkující = někdo, kdo právě očkuje, např. očkující zdravotník.

I. SLOVESNÁ ADJEKTIVA II.

ADJEKTIVA AKTIVNÍ (DĚJOVÁ)

3. a) Moderátor komentující turnaj, b) v továrně vyrábějící auta, c) dívku stojící u okna a čtoucí dopis, d) Obchodníci prodávající tuto učebnici, málo studentů majících úroveň C1, e) u krachujících firem, f) v zavírajícím (se) obchodě, g) létající Čestmír (pro název seriálu Létající), h) o cestovatelích jezdících každé léto po světě, i) paní cestující do Paříže

II. ADJEKTIVA ÚČELOVÁ

4. **a)** a) prací prášek, b) mycí prostředek, c) sedací souprava (od slovesa SEDAT), d) houpací křeslo, e) spací pytel, f) vřecí výbor (od slovesa VÍTAT), g) psací potřeby, h) odličovací sérum (od slovesa ODLIČOVAT), i) čistící mléko, j) stahovací obinadlo, k) skákací hrad, l) krycí jméno, m) rýsovací potřeby, n) žvýkácká guma, o) obývací pokoj, p) šicí stroje, r) cestám dýchacím, s) žehlicí prkno
b) a) slovní, b) čistící, c) daném, d) samo, e) vyjadřující, f) drahá, g) správné, h) jezdicí, i) mluvící, j) nešťastné, k) pozvané

ADJEKTIVA ÚČELOVÁ A AKTIVNÍ

5. **a)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
 a) Nekoupil jsem toho chodícího robota, protože ho v prodejně nechtěli zapnout a ukázat, že opravdu chodí. Robot chodící po pokoji se najednou zasekl a nešel dál. b) Obstaral jsem gelové polštářky a bandáže, abych měl pro případ potřeby nějaké chladicí obklady. Pochvaloval si obklady úspěšně/právě chladící jeho čelo. c) Mluvicí panenka byla ve slevě. Ten hluk už mamince lezl na nervy: překřikující se děti, hudba a ta neustále mluvící panenka.
 b) a) spořící, b) kreslicího (sg.) / kreslicí (pl.), c) holicím, d) vařící, e) kropícího, f) pečící, g) honícími, h) školicích, i) trávící, j) čistícími, k) jezdícího
 6. a) hrací, hrací, hrajícímu, hrajícími, b) létací/lítací, létajících, létajícím, létacím, c) mluvícím, mluvící, mluvících, Mluvicí, mluvící, d) čtoucího, čtecí, čtecí, čtoucím, e) visací, visacím, visící, visící, f) houpající, houpací, houpacím, houpající, g) chodících, chodící, chodící, chodící, Chodící, chodící

III. PREFIXY ZA-, POD(E)-, U-, POPO-

1. **a)** **POD-** a) dolů/dole: podlepit, podlézat (branku), podfouknout (list papíru tak, aby letěl), podletět, podlomit, podrazit (někoho), podrazit (něco nebo např. někomu nohy) b) tajně nebo nevhodně: podvést, podfouknout (někoho), podlézat (někomu), podplatit, podstrojovat

ZA- a) dozadu: zavést, zajat, zaletět, zalézt, b) velmi rychlý/krátký děj: zamilovat se, zavrtět, zaslechnout, zatroubit, zaskočit, zastřelit, zaříznout, c) hloubka děje/aktivity/akce: zahrát si, zaplavat si, zasnít se, zabrat se, d) změna vidu (na perfektivní): zastrašit, zašpinit, zatvrdnout, zamazat

U- a) pryč: utířit, utéct, uprchnout, uletět, b) změna vidu (na perfektivní): utratit, utlat, uvítat, uprosit

b) např. popojet, popojít, popolézt, popovézt, poponést, popostrčit, popotáhnout

IV. SLOVNÉ VAZBY

1. a) a) k těmto všem našim přátelům, b) s novým pojetím věci, c) po lepších platech, d) se svou/ svojí elegantní přítelkyní, ji, e) od všech ostatních studentů, f) ve/na strašidla nebo duchy, g) na své/voje drahé obhájce, h) do nových výzev, i) nad rozlitym mlékem, jde z bláta do louže, j) nadprůměrnými teplotami a vlhkem, k) ztracené golfové hole
b) a) k obecnému blahu našich občanů, b) takovými prkotinami, c) proti opakovaným drzostem, d) Na armádních zakázkách, e) z obrovských snah o humanistické kroky, f) o sporný posudek, g) před nebezpečím krádeže/í, h) na opakující se korupci, i) stav mračen, po silném mrazivém větru, j) jeho/svá/voje slova do širšího kontextu, k) na nosítkách (pozor, v nosítkách nesou šlechtice)

V. SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY (ABY, ABY/JESTLI, ODKUD, KAM, KUDY...)

1. b) CITÁT 1: Umění je proto, aby zneklidňovalo. CITÁT 2: Šťastný je ten, kdo má své sny, a je připraven zaplatit cenu, aby je realizoval. CITÁT 3: Vaše oblečení by mělo být natolik těsné, aby bylo vidět, že jste žena, a natolik volné, aby bylo vidět, že jste dáma. CITÁT 4: Stačí chvíle k tomu, abychom se zamilovali. Někdy však nestačí celý život, abychom zapomněli. CITÁT 5: Musíš nosit slunce v sobě, abys dával světlo jiným. CITÁT 6: Lidé byli stvořeni k tomu, aby byli milováni, a věci k tomu, aby byly používány. Svět je v chaosu proto, že vše je naopak. CITÁT 7: Nežijeme proto, abychom jedli, ale jíme proto, abychom žili. CITÁT 8: Mladí lidé se hodí spíš k tomu, aby vynalézali, než aby soudili. CITÁT 9: S tímto cvičením rychle končíme, abychom/abyste se z toho nezbláznili.
2. a) a) jestli, b) jestli, c) abys, d) abyste, e) jestli, f) aby, g) jestli, h) abychom
b) a) jestli, b) Jestli, c) aby, d) jestli, e) aby, f) jestli, g) abychom
c) a) aby, b) aby, c) aby, aby
d) výhrůžka je v položce a)
3. a) aby: vyzval k odchodu / k pohybu, jestli: zeptal se na to, b) aby: e-mail mu má připomenout, že má odpovědět, jestli: e-mail obsahuje dotaz na to, zda (už) včas odpověděl, c) aby: před podáváním informací zvažoval jejich správnost a obával se rizika, že nejsou pravdivé, jestli: potom, co podal komisi informace, znejistěl v tom, zda jsou informace pravdivé, d) aby: potřeboval uhradit platbu, proto je kontaktoval, jestli: kontaktoval je v případě, že platbu hradil (že byla platba uhrazena) / případně lze vnímat jako elipsu (vypuštění) slova dotaz: kontaktoval je s dotazem, jestli uhradil platbu, e) aby: cílem otázky bylo zlepšit nápadu, jestli: cílem otázky bylo získat informace, jestli potom byla nálada lepší, f) aby: důvodem k neustálému kladení otázek bylo prodloužit dobu tak, aby měli ostatní čas potají zmizet, jestli: cílem otázek bylo získat informace, jestli měli ostatní příležitost odněkud tajně zmizet, g) aby: firma se neocitla v riziku krachu a my jsme se toho případného krachu báli, jestli: dostali jsme znepokojivé informace, které nás vedly k úsudku, že firma možná zkrachovala, h) aby: bude brát léky a chce je brát správně, jestli: bral léky a chce si ověřit, zda je bral správně, i) aby: důvodem k zamyšlení bylo pro něj najít pomoc, jestli: „Pomohli jsme mu, nebo ne?“ to byla jejich otázka, j) aby: obávala se případné otázky od policie, jestli: nevěděla, jestli už ta otázka nebyla položena
5. *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) a) kudy/odkud, b) komu, c) čím/komu, d) čeho, e) komu, f) odkdy/dokdy, g) čím, h) tudy
b) a) čím/kudy, b) Kdo/Komu, c) dokdy, d) kudy/odkud, e) Odkdy, f) kam, g) odkdy dokdy / kdy kde, čím/kde, g) Čím

6. a) Smrdí korunou od té doby, co jeho plat nevystačil ani na zaplacení nájmu. b) Důvěřuj, ale prověřuj. c) Prej ten vrah natáhl bačkory dříve, než ho odsoudili. d) Rudolf se narodil se stříbrnou lžičkou v puse, takže měl dveře všude otevřené. e) Ani jeden z konkurenčních obchodníků mi nebyl příjemný, neboť oba na sebe kydali hnůj, aby získali zákazníky na svou stranu. f) Zničehonic nechtěl chodit do školy, tak jsem pátrali, v čem je jádro pudla. Ukázalo se, že se bojí paní učitelky. g) Když se s Davidem rozešla Markéta, byl celé dny jako duše bez těla.

ZOPAKUJTE SI

I. SUBSTANTIVA S ADJEKTIVNÍ DEKLINACÍ

1. a) vybijené, košíkové, mrkanou, schovávanou, b) s hovězím, vepřovým, jehněčimu, skopovému, o kuřecím, mleté, c) O jeho příbuzných, podivnými známými, d) uvedenému cestujícímu, tento cestující, panu průvodčímu, e) po manželovu(ě) vzdáleném příbuzném, Julii i své/svoji švagrově, f) o své/svoji staré, ty můj starý, g) tamhletoho hostinského, šikovném recepčním, anglicky hovořící pokojské, h) vrchním, i) toxickému třídímu, j) Naše třídní, dámskou krejčovou

II. DEKLINACE CIZÍCH SLOV, TYP TÉMA

1. a) píše se o jeho novém dramatu, mám velké dilema, trpí astmatem, práce se zabývá aktuálním tématem, čaj známý pro své/svoje specifické aroma, vyrostl v harmonickém rodinném klimatu, načrtl přehledné schéma, sleduje pražské panorama a kochá se pražským panoramatem, příklad či vzor řekneme knižně paradigma, prošel ošklivým traumatem, rozkol církve se nazývá církevní schizma/církevním schizmatem, parkování je diskutovaným tématem / diskutované téma, v nemocnici mu odebrali vzorek spermatu
b) viděli všechna jeho dramata, problém patří mezi její největší dilemata, zabývají se aktuálními tématy, je si nejistý ve určitých odborných tématech, dokument zařadil do složky s technickými schématy, výlety za českými panoramaty, pro skloňování substantiv znáte všechna jejich paradigmata, v případě těžkých traumat, článek o schizmatech, parkování a cestování MHD jsou diskutovanými tématy / diskutovaná témata

III. VELKÁ PÍSMENA A INTERPUNKCE

1. a) + b) Tak já vám to teda řeknu. Už mě to mnoho let trápí a vidím, že to musí ven. Jde o Velikonoční pondělí. Konkrétně ten lidový zvyk s tou pomlázkou. Kdybych žil v Kyjově, tak neřeknu, tam mi to přijde docela přirozené. Ale já jsem Pražák, většinu života jsem prožil v Praze, a když vidím, jak se na Velikonoční pondělí u nás v Pařížské proplétá mezi Japonci a Čiňany chlap s pomlázkou, vypadá to divně.
Možná(,) že kdyby byl ten Čech s pomlázkou v kroji, tak by to bylo lepší, ale on je v civilu a velmi často ještě něco nese, třeba aktovku. V jedné ruce aktovku, v druhé pomlázku. To vypadá, že z té aktovky vytáhne papír, kde ta ženská nejdřív podepíše, že souhlasí s tím, aby ji seřezal z důvodu omlazení, a že ho za to nebude žalovat. Poznámka: Autoři učebnice upozorňují, že se v interpunkci řídili publikovaným textem. Pokud může být interpunkce i jiná, uvádějí tuto skutečnost v závorce.
c) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
Kyjov = město v okrese Hodonín v Jihomoravském kraji, centru folklorního regionu Kyjovské Dolňácko, každé čtyři roky zde probíhá národopisná slavnost Slovácký rok; Praha = hlavní město ČR s řadou historických a kulturních památek, Pařížská ulice = ulice v Praze na Starém Městě a v Josefově, vede pražským Židovským městem, ulice plná luxusních obchodů, lemovaná domy s reprezentativními fasádami
3. a) Přespali jsme se v penzionu Na Vysokém vršku v Nové Vsi pod Pleší ležící blízko Mníšku pod Brdy.
b) Přibližně 12 % M/muslimů na světě žije v Indonésii, 31 % žije v jižní Asii, 20 % žije na Blízkém východě a v severní Africe a 15 % v subsaharské Africe.
c) Řeka Vltava je nejdelší řekou v ČR. Pramení na Šumavě, protéká Českým Krumlovem, Českými Budějovicemi a hlavním městem Praha. V Mělníku se nachází soutok Vltavy a Labe. Labe pramení

v Krkonošském národním parku na Labské louce, protéká úrodným Polabím, Českým středohořím a v Hřensku v Labském údolí a pokračuje přes Spolkovou republiku Německo až do Severního moře.

d) Nabourali starou škodovku. Pere v tixu.

ČTENÍ

- a)** 1c, 2g, 3a, 4d, 5f,
b) a) ano, b) ne, c) ne, d) ano, e) ano, f) ano
- b)** F. Grosjean vyvrací všechna tvrzení ve cvičení a) a označuje je za mýty.

POSLECH

- a)** Polylingvní autoři z území dnešní České republiky jsou například Milan Kundera (český spisovatel, psal v češtině, po přestěhování do Francie však výhradně ve francouzštině), Lenka Horňáková-Civade (česká spisovatelka, psala v češtině, po přestěhování do Francie také ve francouzštině), Jan Faktor (píše německy) či Radka Denemarková (píše česky a německy).
- a) a)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) Je to rozhlasové/rádiové interview. b) Hlavní/m mluvčí/m je gruzínská spisovatelka Nino Haratischvili. c) Dozvídáme se o ní, že v Gruzii chodila do německojazyčné školy, v současné době žije v Německu a píše německy. Píše divadelní hry a romány, kterým předchází dlouhá rešerše. Ve své tvorbě se zaměřuje na osudy žen a herstory (termín pro historii psanou z feministické perspektivy a zdůrazňující roli ženy nebo vyprávěnou z pohledu ženy). d) Jako příznivé podmínky popisuje prostor, v němž má klid, neruší ji telefon či přicházející zprávy. Ráda pracuje někde v zahraničí, kde ji nikdo nezná, v rámci stipendií nebo jako rezidenční spisovatelka. e) Literatura se podle ní bude v budoucnu soustředit na ženy, jejich příběhy a vyprávění z jejich úhlu pohledu jako plnohodnotných svědkyň dění. f) Nejvíce prostoru v tomto rozhovoru je věnováno dílu „Osmý život“.
b) a) Autorka se pohybuje ve dvou jazykových prostředích: v německém a v gruzínském.
b) Budoucnost Evropy vidí jako vícejazyčnou, neboť vzhledem ke globalizaci a migraci dochází ke kulturní a jazykové výměně a ovládnutí cizích jazyků je čím dál běžnější záležitostí.
- Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) divadelními hrami, b) zmatku ve světě, c) bezdětná, d) vypadnout, e) rešerše, f) zahleděná, g) odlišnosti/rozdíly, h) silné postavení žen, i) mužské perspektivy, j) vlastní hlas
- b)** například Belgie, Švýcarsko
c) Nizozemsko: tvoří ho 12 regionů, z nichž pouze 2 se jmenují Holandsko (Severní a Jižní), v Nizozemsku existují dva oficiální jazyky, a to nizozemština a fríština. Belgie: celým názvem Belgické království tvoří tři hlavní regiony: Vlámský (Vlámové) na severu, Valonský (Valoni) na jihu a hlavní město Brusel, oficiálními jazyky jsou francouzština, němčina, valonština a také vlámsština, což je mluvená podoba nizozemštiny ve Vlámském regionu.
- b) a)** Krize v Belgii vznikla v důsledku politických neshod mezi vlámskými a frankofonními částmi populace, konkrétně z důvodu rozštěpení dvojjazyčných obvodů na okraji Bruselu, Halle a Vilvoorde. Tato situace vyvolala institucionální krizi a vedla k demisi vlády.
b) Text se zabývá následky této situace, jako je možnost předčasných voleb, nedostatek politické stability, rostoucí nacionalismus a xenofobie, otázky týkající se budoucnosti Belgie a její role v Evropské unii.
c) Situace souvisí s jazykovými a identitárními otázkami v Belgii, protože se týká práv frankofonního obyvatelstva, které žije ve vlámských oblastech, a jejich snah o zachování jazykových práv a kulturní identity. Téma jazyka je klíčové i v kontextu národního hnutí Vlaams Belang a jeho požadavků na uznání vlámstiny. Celkově se tedy jedná o problémy spojené s koexistencí a respektováním různých jazyků a kultur v Belgii.

9. 1. ANO, 2. ANO, 3. NE, 4. ANO, 5. ANO, 6. NE, 7. NE, 8. NE, 9. ANO
10. a) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonkultujte s učitelem.*
 a) **podat demisi:** odstoupit z výkonu funkce či úřadu před koncem funkčního období, demise vlády souvisí s nutností vyhlášení nových voleb. V České republice demisi podaly vlády: druhá vláda Václava Klause v roce 1998, vláda Vladimíra Špidly v roce 2004, vláda Stanislava Grosse v roce 2005 a vláda Petra Nečase v roce 2013. b) **předčasné volby:** konají se mimořádně, tj. mimo ústavou stanovené pravidelné volební období, nejčastěji jako následek vyslovené nedůvěry vládě, demisi nebo smrti předsedy či předsedkyně vlády nebo prezidenta či prezidentky. Předčasné volby v České republice se konaly v roce 1998 a 2013. c) **premiérské křeslo:** označení pro funkci předsedy vlády v parlamentu. Současného premiéra ČR ověřte zde: <https://vlada.gov.cz/vlada/premier/>. d) **dvojazyčné obvody:** geografická území např. v Belgii, kde se hovoří dvěma jazyky. V České republice nejsou dvojazyčené obvody. e) **rotační předsednictví:** systém předsednictví v Evropské unii, dle kterého každý členský stát předsedá alianci po období šesti měsíců. Cílem je zajišťování hladkého průběhu legislativních procesů EU. Česká republika předsedala Evropské unii v roce 2009 a 2022.
- b) a) **konsensus:** souhlas (shoda mínění konkrétního či konkrétních společenství, vzájemný souhlas), b) **federalismus:** spolková země, překrývání pravomocí, řízený střet (politický systém na územích, kde existuje dělba moci mezi ústředními orgány mezi hlavním městem a nižšími administrativně-úředními jednotkami), c) **koexistence:** soužití (mírová existence dvou nebo více bytostí, skupin či druhů, v politice hovoříme například o bezkonfliktní koexistenci států).

LEKCE 6

D. Ogilvy je obchodník a „otec reklamy“.

MLUVNICE

1. a) Řčení je součástí ústní lidové slovesnosti, je to krátká průpovídka / obrat / spojení slov (tzv. lexikalizované slovní spojení), vychází ze životní zkušenosti, souvisí s úslovím a pořekadlem, je produktem lidové fantazie. Např. má sílu za koně, hraje všemi barvami, já nic – já muzikant, nosí dříví do lesa.
 c) houby s octem, oslí můstek
 d) vysvětlení 1: oslí můstek, vysvětlení 2: držet se vší silou, vysvětlení 3: houby s octem
3. b) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonkultujte s učitelem.*
Co na srdci, to na jazyku: Bez rozmyslu / spontánně sdělovat vlastní názory, Dobrá rada nad zlato: někdy nepotřebujeme finance, ale dobrou moudrou radu, Chytit příležitost za pačesy: Rychle reagovat bez váhání, když se nabízí nějaká příležitost, která může být výhodná/přínosná, Jablko nepadá daleko od stromu: je stejný jako ten, kdo ho vychoval, kdo ho učil (myšleno v pozitivním i negativním kontextu), Každý chvílku tahá pilku: 1) při práci je třeba se střídat, 2) vedoucí pozice jsou dočasné, je třeba týmově pracovat, Kdo se směje naposled, ten se směje nejlíp/nejlépe: nepodlehnout prvotnímu nadšení / úspěchu, radovat se až v závěru práce, také znamená reagovat s rozmyslem (nikoli na základě prvního pozitivního dojmu), Komu se nelení, tomu se zelení: kdo pracuje / studuje pilně, dočká se dobrých výsledků, Labutí píseň: 1) poslední dílo / činnost na závěr kariéry, 2) nenadálé zlepšení stavu na konci lidského života, Lepší vrabec v hrsti než holub na střeše: malá jistota je mnohdy lepší než nejistý příslib / nejistota něčeho velkého a lákavého
 c) **filozof:** k datu vydání učebnice je základní (tedy stylově neutrální) pravopisná podoba se z, **Ježíšovi:** v daném kontextu je vhodnější koncovka -ovi (vzor muž + jediné, tj. poslední substantivum v řadě), **z čeho se rozhodně nenapije, a co je tedy úplně k ničemu:** různé pády, z + G (tj. z čeho), ale N (co) je k ničemu

- d)** Nosí: NOSIT, Nese se: NĚST SE, Letíš, poletí: LETĚT, Lítala: LÍTAT (Ize i Létala: LÉTAT), běží: BĚŽET, Běhal: BĚHAT
- e)** Například k NOSIT: vynosit, donosit, obnosit, NĚST SE: přenést se, (po)vznést se, snést se, LETĚT: přiletět, zaletět, doletět, BĚŽET: X, BĚHAT: naběhat (se), vyběhat (se), rozběhat (se)
- f)** Například: Přeběhl celý park. Neustále odbíhal od tématu. Uběhl závod za 10 vteřin.
- g)** slovesa z vět z příkladů ve cvičení f): Přeběhni/Přeběhněme/te! Nepřebíhej/me/te! Odbíhej/me/te! Neodbíhej/me/te! Uběhni/Uběhněme/te! Neubíhej/me/te!

I. NĚKTERÉ SLOŽITĚJŠÍ PŘÍPADY IMPERATIVU

A. IMPERATIV NĚST, LETĚT, BĚŽET (DÁLE TAKÉ VÉZT, VĚST, PLOUT ...)

A TATO SLOVESA S PREFIXY

- a) vyběhni, b) prolette/přelette, c) Povoďte se, d) přines/dones, e) přilet/dolet (méně pravděpodobné odlet), f) Odvedte, g) Poběžme (Ize i Běžme, ale není použit prefix, jak požaduje instrukce), h) Odpluj/Vypluj, i) Doneste/Přineste, j) dovez/přivez/odvez
- Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*

 - a) neodlítej/neodlétej, b) nepronašejte, c) Neodbíhejte, d) Nepředbíhej, e) nepřinášejte, popř. neodnášejte, f) nevylítejte/nevylétejte, g) Neproplouvejte
- a) přenes, b) nevnášejte, c) Proplujte, d) odvezme, e) neprovádějte, f) proběhni se, g) rozneste, ve specifickém kontextu lze i vynesťe, h) Obepluj, i) nepřinášejte, j) proved', k) vynesme, l) neprobíhejte, m) neodvážejte
 - b) nono (hovor.) – ano, bejt (nespis.) – být, d) fakt (hovor.) – opravdu; děcka v I) Slovník spisovné češtiny ani Slovník spisovného jazyka českého jako hovorové/nespisovné neuvádějí
- a) Nechodte, b) Nevycházej, c) Nenoste, d) Nepřinášejte (v praxi lze Nenoste, tedy od slovesa nosit), e) Nejezděme, f) Nevjíždějte, g) neodvážej, h) nepřivážej (v praxi lze nevoz, tedy od slovesa vozit), i) Neodjíždějme, j) Nesjíždějte, k) Neběhejte (v praxi se použije jiné sloveso v neg. imperativu, pokud jde o smysl „jít po schodech“, tedy „Nechodte po schodech, jeďte výtahem“ – ve větě není užito sloveso běžet, ale sloveso jít; jiný význam je při zachování slovesa běžet, např. „Neběhejte po schodech, ať se vám nic nestane!“), l) Nedobíhej

B. PŘÍKLADY SLOŽITÉHO IMPERATIVU

- a) Projevíte – projevit, dostanete – dostat, Slyšeli jste – slyšet, podal – podat, Odhadnete – odhadnout, přejde – přejít, přeskočí – přeskočit, vynaložíte – vynaložit, ...se držíte – držet se, Zamysleli jste se – zamyslet se, vznikla – vzniknout, Zaměříme se – zaměřit se, si odpovíme – odpovědět si, se sebraly – sebrat se, se dostali – dostat se, použil – použít, se popereme – poprat se
 - b) dostat: Dostaň/me/te! Nedostávej/me/te!, slyšet: Slyš/me/te! (v praxi se neužívá „Slyš/me/te!“), naleznete např. v písničkách jako Slyšte, slyšte, pastuškové...), případně Poslyš/me/te! Neslyš/me/te!, podat: Podej/me/te! Nepodávej/me/te!, odhadnout: Odhadni/Odhadněme/te! Neodhaduj/me/te!, prejít: Přejdi/Přejděme/te! Neprecházej/me/te, přeskočit: Přeskoč/me/te! Nepřeskakuj/me/te! vynaložit: Vynalož/me/te! Nevynakládej/me/te! držet se: Drž/me/te se! Nedrž/me/te se! zamyslet se: Zamysli se / Zamysleme/te se! Nezamýšlej/me/te se!, vzniknout: Vznikni/Vznikněme/te! Nevznikej/me/te! zaměřit se: Zaměř/me/te se! Nezaměřuj/me/te se! odpovědět si: Odpověz/me/te si! Neodpovídej/me/te si! sebrat se: Seber/me/te se! Nesbírej/me/te se! dostat se: Dostaň/me/te se! Nedostávej/me/te se! použít: Použij/me/te! Nepoužívej/me/te! poprat se: Poper/me/te se! Neper/me/te se!
- a) říct, vědět, podat, napít se, vzniknout, být, přeskočit, dostat, použít
 - b) vědět: věz – nevěz, podat: podej – nepodávej, napít se: napij se – nepij, vzniknout: vznikni – nevznikej, být: buď – nebuď, přeskočit: přeskoč – nepřeskakuj, dostat: dostaň – nedostávej, použít: použij – nepoužívej

3. a) povědět: pověz – nepovídej, odpovědět: odpověz – neodpovídej, sníst: sněž – nesněž, najíst se: najez se – nejez, dojíst: dojez – nedojídej, přejíst se: přejez se – nepřejídej se, pomocť: pomoz – nepomáhej, vypomocť: vypomoz – nevypomáhej, dopomocť: dopomoz – nedopomáhej, napomocť: napomoz – nenapomáhej
 b) věděti, pověděti, odpověděti, snísti, najísti se, dojísti, přejísti se, pomoci, vypomoci, dopomoci, napomoci
 c) VIZ – od slovesa vidět, tímto imperativem odkazujeme v literatuře (zejména odborné) na strany / části textu / zdroje, např. viz s. 5, viz výše

C. DOKONAVÉ SLOVESO V ZÁPORNÉM IMPERATIVU

2. a) vyzradit – říct/napsat něco tajného, čímž tajmé přestane být tajným, polevit (např. v tempu) – zmenšit výkon, sáhnout – dotýkat se, dosahovat
 b) + c) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontultujte s učitelem.*
 a) No a pak si tu ošklivou košili nevezmi, když udělá babičce radost! Neber si tu košili, vždyt je špinavá a ošklivá. b) Neskoč mu na lep/špek! Neskákej tady přes švihadlo! c) No, nekup to! (v reklamě) Hlavně mi to nekup! Nekupuj teď jablka, máme jich dost. d) Nedopij to až do samého/úplného dna, nech mi tam trochu. Nedopíjey po sestře kakao, jestli ho nechceš. e) Všichni jásalí radostí, že jsme vyhráli tolik peněz. Taková radost! A pak tak skvělou zprávu nevyzrad, to není možné! (tzn. Vyzradil jsem zprávu, přestože jsem neměl. Věděl jsem totiž, že tím všem udělám radost.) Nikdy nevyzrazuj tajemství přátel. f) V tréninku pokračuj, držím ti palce, a hlavně v tomhle tempu nepolev (nepolevuj) ani o píď! Pokračuj a nepolevuj ve svém osobním růstu a myslí na heslo: Zaber, přidej, nepolevuj! g) Nezelevněte to příliš brzy, počkejte na správnou chvíli. Nezelevňujte bezdůvodně! h) Nesáhní si na dno sil, myslí na své zdraví! Nesahejte na exponáty! i) Hlavně tam takové slovo neřekni, nebo tě vyvedou ze sálu, je to strašně sprosté slovo. Nikomu o tom prosím neříkej!
 3. *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontultujte s učitelem.*
 a) Nezapomeň koupit máslo. Nezapomínejte psát domácí úkoly. b) Nepij to mléko, je kyselé. Nech mi tam trochu, nevypij mi to všechno. c) Nesněž mi to všechno. Půjdeme na večeři, tak předtím nic nejez!
 4. *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontultujte s učitelem.*
 a) Pomohl jsem mu a můžete si o tom myslet, co chcete. Bylo to správné. b) Díval jsem se na ten film a myslím, že bys udělal totéž. c) Jsem si jistý, že bylo správné se s ní oženit, plus ty bys udělal totéž, kdybys měl tu možnost. d) Každý by si přivstal, kdyby měl možnost vidět anglického krále. Udělal jsem nejen správně, ale ty bys to udělal taky. e) Nebyla jiná morální možnost, než abych se jí zastal. f) Nejsem hrdý na to, že jsem si odplivl, ale v případě takové urážky by si odplivl kdekdo, kdo má v sobě trochu slušnosti.

II. VŠECHEN, VŠECHNA, VŠECHNO

A. DEKLINACE

1. a) všemu, b) všeho, c) vším, d) vším, e) všemu, f) všem (není vhodné VŠECH, neb odkazujeme CO), g) vše/všechno/všecko, h) všeho, i) všeho, j) všechen, k) všem, l) všemu, m) vše/všechno/všecko, n) vším
 2. a) a) všechna, b) vší, c) vší, d) všechnu, e) vší, f) vší, g) všechnu, h) všechna, i) vší
 b) držet se vší silou (veškerou, vší – tvar zájmena VŠECHNA), vší síla (vší = adjektivum od slova veš)
 c) kafe (prozatím stále v obecné češtině, takže hovorové nespisovné) – káva, špajz (spisovné, v praxi používanější než spíž) – spíž, hanba (v praxi se více používá ostuda) – ostuda, partnerka (spisovné, ale v praxi méně používané než přítelkyně) – přítelkyně, váženost (méně obvyklé) – důstojnost, veget (nespisovné) – pohoda, úsloví – obrat
 3. a) a) všechnu, všechny, b) všechny, c) všechno/všecko (málo používané: vše), d) všem, e) vší, f) všechna, g) všech, h) všichni, i) všemu, j) všechna, k) všechen

- b) a) všechnu, b) všech, c) vši, d) všemi, e) všechno/všecko (málo používané: vše), f) všem, g) všechna, všechny, h) všechna, i) všechny
 c) a) všechnu, b) všechno (jde o ustálený obrat, proto je VŠECHNO vhodnější než vše/všecko), c) všem, d) všech, e) všech, f) všemi (hovorově v rámci frazeologismu lze i všema), g) všechno, h) všechnu, i) všem, j) všichni, k) všechny, l) všech, m) všech, n) všechna, o) všemi

II. VŠECHEN, VŠECHNA, VŠECHNO

B. CELÝ X VŠECHEN X KAŽDÝ

- a) celý, b) každou, c) celé, d) všem/každému, e) celý, f) každou, g) všechno, h) celý, i) všechno, j) všech, k) každý, l) všechny, m) všechny/každého, n) všechno/vše/všecko, o) Všichni, každý
- a) celému, b) všechnen, c) celé, d) Všichni, e) všichni, celý, f) všechny, g) celý, celé, h) celou, i) všechno
- a) všem, celými, b) celý, celého, všechnen, c) Všechna, celé, celé, d) celého, všemu, celý, e) všechny, celou, celou, f) všechnu/celou, vši, celou, g) celé, všechno/celé, h) celý, všechny, celé
- a) + b)** a) celou/všechnu (synonymní), b) celý dort (servírovali celý dort a on ho snědl), všechn dort (přišel, když z dortu zbyly např. dvě třetiny a toto množství snědl // na talíři měl kousek dortu a celý tento kousek snědl), c) celý cukr (např. kostka nebo celý sáček), všechn cukr (všechno určité množství, např. všechnen cukr z cukřenky či všechnen cukr, který jsme měli doma), d) celou práci, tzn. práce = např. projekt, úkol, kompozice, všechnu práci, tzn. jakoukoli práci, další činnost (nikoli jeden úkol, projekt), e) celý/všechn (synonymní), f) celý/všechn (synonymní), g) celý párek = jeden celý kus, všechnen párek = párek nakrájený např. na kolečka a není již zřejmé, kolik párku bylo původně krájeno // např. všechny zbytky z párků, které jsme používali na něco jiného, h) všechn = všechno, co se zmatečně stalo, celý – celá ta zmatečná událost, i) celý/všechn (synonymní)

III. SLOVENNÉ PREFIXY PŘE-, PŘI-, ROZ(E)-

- a) PŘE-**: 1d, 2c (příp. b), 3a, 4b
b) PŘI-: 1b, 2a
c) ROZ(E)-: 1d, 2a, 3b, 4c
- a) PŘE-**: a) z jedné strany na druhou: přehlédnout (lze i c), překroutit (lze i c), přestěhovat, převzít, překlopit, přehadit, přisedat, přetéct (lze i c), přeskočit, předat (lze i d)), b) více než obvykle: přepracovat se, přepísknout, přesolit, c) udělat špatně: přepočítat se, přereknout se, přepsat se, d) udělat znovu: přepracovat něco, přepnout, přesadit, přehrát, přepsat něco
PŘI-: a) dovnitř, směrem (blíže) k něčemu / k sobě: přivít, přidat (lze i b)), přivolat, přijít, připevnit (lze i b)), přizvat, přilákat, přibýt, přimíchat, přivítat, přijet, přistoupit, připlavat, přistavit, přisednout, b) udělat dodatek, skončit: přidržet, připsat, přihustit, příklapnout (lze i a)), přibít (lze i a)), přikázat, přisypat (lze i a)
ROZ(E)-: a) do různých stran: rozejít se, rozházet, rozdat, roznést, rozjet se (lze i b)), rozkopat, rozložit (lze i c)), roztáhnout (lze i c), rozletět se (lze i b), c)), rozrůst se (lze i b), c)), b) začít, „rozjet“ začátek: rozjet se (lze i c)), rozesmát se, rozdělat, roztrást se, rozepsat (se), rozečíst, rozestavět, rozjet se, rozpovídat (se), rozplakat se, rozpracovat, c) rozdělanou činnost dovršit, dovést do úplnosti: rozmočit, rozdupat, rozehrát, rozrazit, rozstříhnout, rozsekat, rozjasnit, rozeslat (lze i a))
b) Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonkultujte s učitelem.
předat: Úspěšně nám předal a odešel. přestřelit: Tímhle chováním tedy hodně přestřelil.
překroutit: Nic jim nevěř, úplně překroutili, co jsem říkal. přehrát: Snažil se na to vzpomenout, proto si v duchu celou situaci ještě jednou přehrál, ale marně. přilákat: Přilákal psa na kus masa.
přihustit: Před odjezdem na výlet všechna kola přihustil. rozjasnit: Závěsy rozjasnily místnost.
rozrazit: Nakonec se podařilo rozrazit nepřátelské obklíčení. rozehrát: Čokoládu musíte nejprve rozehrát.

3. a) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*

a) Informace byly úspěšně předneseny = předloženy, uvedeny, předány obvykle jedné straně, rozneseny = distribuovány, předány do více stran, b) lze vnímat synonymně, c) Rána ho přebolela = přestala bolet, rozbolela = začala bolet, d) Přeladil vysílač = změnil nastavení, rozladil vysílač = porušil vyladění přijímače, e) Přerušilo ji to = dočasně ji to zastavilo, rozrušilo ji to = naštvalo ji to, f) Děti své rodiče překřičely = vyjadřovaly se hlasitěji než rodiče, rozkřičely = přivedly rodiče ke křiku, rodiče začali na ně křičet.

b) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*

a) Přivedla = doprovodila, Rozvedla = 1) ona je soudkyně/obhájkyně a vedla soudní řízení o rozvodu, 2) ona je žena, s níž má poměr, kvůli ní opustil manželku a rozvedl se, 3) rozvést myšlenku, b) Přivřel = neúplně zavřel, Rozevřel = otevřel (doširoka, dokořán), c) Mouku přimíchal = mícháním přidal, přidal a zamíchal/vmíchal, rozmíchal = začal pořádně míchat, d) Jana pepř rozsypala = vysypala celý obsah balení, nejčastěji po povrchu, například na podlahu, přisypala = nasykala navíc, e) Přisadil = zasadil další, Rozsadil = přesadil na různá místa (dál od sebe), f) Do omelety přiklepla = klepnutím přidala, rozklepla = klepnutím rozbila

c) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*

a) Přesladil = přidal příliš mnoho cukru, Přisladil = přidal více cukru, b) Přesedla si = změnila místo, Přisedla si = přidala se na místo, nejčastěji vedle někoho, c) Polévku přesolil = přidal příliš mnoho soli, přisolil = přidal trochu soli, d) Přehraj = zahraj, pusť (např. hudbu), Přihraj = podej, hod' spoluhráčovi míč, e) překlopil = obrátil spodem navrch, přiklopil = zakryl, f) Přenesli = umístili jinam, nesením přemístili, Přinesli = doručili

4. a) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*

a) Rozlili víno, proto dali ubrus do čistírny. Během vaření několikrát přilili víno do guláše. Přelít víno z láhve do karafy. b) Mnozí rodilí mluvčí vnímají překrajovat a rozkrajovat synonymně. Rozkrajovala bagetu, aby do ní mohl vložit šunku. Jak tak degustovali, přikrajovali stále kousky bagety. Překrajoval bagetu, aby z ní mohl udělat dva sendviče. c) Ta obálka se mi několikrát rozlepla. Přilepil jsem na obálku známku. Přelepil jsem obálku vzadu izolepo, protože se rozlepovala. d) Rozřízneme konec koženého pásku, čímž se pásek roztřepí a můžeme ty konce ozdobit. Abychom mohli na pásek připevnit ozdobnou sponu, nejprve ho přirízneme. Přerízneme prkno v polovině, čímž dostaneme dva kusy. e) Uchopil drát a nad zapalovačem jej rozpálil doběla. Připálil maso. Žárovka nesvítla, protože se tam přepálil drát. f) Rozlomil/Přelomil rohlík na dvě části. Rozlomil se mi zub. K jídlu si pilamoval rohlík, takže strašně nadrobil.

b) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*

a) přejímat = přebírat, brát něco od někoho, přijímat = akceptovat a také brát něco od někoho, rozjímat = přemýšlet, b) přehrát = pustit si něco od začátku do konce, přihrát = dopravit spoluhráči nebo podat (hovorově), rozehrát = začít hru, c) převázat = něco kolem něčeho, například ruku obvazem, přivázat = připevnit, rozvázat = uvolnit (například uzel), d) přesadit = dát rostlinu do jiného květináče, resp. na jiné místo (i žáka, např. Učitel mě přesadil), přisadit = připevnit, rozsadit = oddělit odnože rostliny a vysadit je samostatně, nebo požádat žáky, aby naseděli spolu / aby si sedli dál od sebe, e) přesvítit = ovlivnit přesvětlením, například fotografií, přisvítit = svítit pouze částečně, nebo na jedno místo, rozsvítit = zapnout světelný zdroj, např. hlavní lampu či lustr v místnosti, f) přetlouct = nahradit něco něčím, přítlouct = přibít, roztlouct = tloučením, úderý poškodit, rozbít, rozdrtit, g) přehlédnout = nevsimnout si nebo zběžně prohlédnout, přihlédnout = věnovat pozornost, vzít v úvahu, rozhlédnout (se) = podívat se, pokusit se zorientovat, h) přehýbat = ohnout, např. papír do různých tvarů a úhlů, přihýbat si = popíjet alkohol nad zdravou míru (např. přihýbá si kořalky, přihýbají si spolu), rozhybat = uvést do pohybu

IV. SLOVESNÉ VAZBY A OBTÍŽNÁ SLOVESA

- Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
 - Slyšel včera tu novou písničku od skupiny Lucie a líbila se mu. Slyšel o provokativní písničce neznámého autora a má chuť si ji poslechnout. b) Kouká se na vysoké slevy a rozhodl se koupit televizi. Kouká se po slevách, aby ušetřil. c) Ptal se babičky, jak poznala dědu. V nemocnici se ptal na babičku a prý je na tom lépe. d) Chodí s Karolínou už 5 let. Chodí za Karolínou, když potřebuje pomoc s úkoly. e) Okradli ho v obchodě, proto se s tím obchodem soudil. Založil ten obchod, nesouhlasil se ztrátou práv, proto se o ten obchod soudil.
 - a) Smála se na spolužáka, který se jí líbil. Smáli se spolužákovi, který ze sebe dělal šaška. b) Rozhodnutí odpovídá návrhu nového zákona. Pan náměstek Matoušek odpovídá za návrh tohoto zákona, jděte proto za ním. c) Jen ty sklenice vyleštila, sáhlo dítě na skleničku a zanechalo tam otisky prstů. Lékař měl sice pochopení, že pacient někdy sáhne po skleničce alkoholu, ale povolit to samozřejmě nemohl. d) Radím se se starším kolegou, protože je ochotný a vážím si ho. Šel za šéfem a radil se o novém kolegovi a o způsobu jeho začlenění do týmu. e) Chtěl se vždy vyrovnat sestře, která je velmi úspěšná. Zdědili dům po rodičích, kde Jakub bydlel. Jakub se vyrovnal sestrou tak, že jí vyplatil polovinu hodnoty, a vila pak byla přepsána na něj.

V. SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY

- Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
 - a) ale/avšak, b) nýbrž/ale, c) jenže/i když, d) nýbrž/neboť/poněvadž/ale, e) avšak/ale/jenže, c) v obou větách: jedině, vyjma, jen/jenom, pouze, příp. Nemám nikoho, až na tebe.
- a) ledaže
b) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
 - Přijedeš pozdě, jestli nepoletíš letadlem. / Nepřijedeš pozdě, jestli poletíš letadlem. b) Můžeš si to koupit, máš-li o to zájem. / Nemáš-li o to zájem, nemusíš si to kupovat. c) Skončí to nerozhodně, leda by byl zápas prodloužen. d) Dám ti to, pakliže to za něco vyměním. e) Nemůžou uniknout stálému dohledu policie, dokud se někde neschovají.
- Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
 - Stále si není jistá v gramatice, ještě si ji tedy zopakuje. b) V přírodě neexistují tresty, leč tam platí tvrdé důsledky. c) Neodvážil se ji pozvat na rande, třebaže se mu líbila. d) Zřejmě se u babičky budeš nudit, ledaže by ses šel podívat k řece / ledaže se půjdeš podívat k řece. e) Chtěl vyhrát ve sportce, avšak nikdy se mu nepoštěstilo. f) Velryby nejsou ryby, nýbrž se řadí mezi savce. g) Učení jsem úplně vzdal, vrátili jsme se totiž brutálně pozdě z hokeje.
- 1b, 2a, 3b, 4c, 5b, 6b, 7c
- a) *Toto jsou originální citáty, které zde slouží jako modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*

CITÁT 1: Obchodník vystavuje dobré zboží, aby prodal, co má nejhoršího.

CITÁT 2: Když chcete být zajímaví, zajímejte se. Ptejte se na věci, na které druhý rád odpovídá. Dovedte ho k tomu, aby vyprávěl o sobě a o tom, co vykonal.

CITÁT 3: Abychom udělali pořádek ve světě, musíme nejdříve udělat pořádek v národě. Abychom udělali pořádek v národě, musíme nejdříve udělat pořádek v rodině. Abychom udělali pořádek v rodině, musíme nejdříve rozvíjet svůj osobní život. Abychom mohli rozvíjet svůj osobní život, musíme udělat pořádek ve svém srdci.

CITÁT 4: Nejprve třeba mít obrazu plné srdce, aby ho pak mohly být plné oči.

CITÁT 5: Jestli chceš, aby tvé děti prožily život v klidu, nech je trochu hladovět a trochu zažít zimu.

CITÁT 6: Všechno, co stojí za to, aby bylo vykonáno, stojí za to, aby bylo vykonáno dobře.

CITÁT 7: Všichni říkejte, že umíte používat spojku ABY, aby se autoři této učebnice rozhodli vytvořit další cvičení.

ZOPAKUJTE SI

I. SKLOŇOVÁNÍ RUCE, NOHY, KOLENA, RAMENA, OČI, UŠI

- a) a) oběma baculatýma ručkama, b) Svýma dlouhýma nohama (méně pravděpodobné: jejíma), c) oběma rukama, d) v nohou/nohách, e) svýma vlastníma rukama, f) do nohou (v praxi se příliš nepoužívá v tomto kontextu tvar noh, přestože je tvar kodifikovaný)

b) a) svýma maličkýma ručičkama, b) se dvěma ručičkami, c) bez noh, d) se svýma dlouhýma nohama, e) na rukou/rukách, f) o třech nohách
- a) a) uši, před očima, očima, b) uši, s ušima, za ušima, c) v uších a očích, d) do uší, e) v očích

b) a) s velkými uchy, b) se zavřenýma očima, c) s velkými oky, d) s obrovskýma ušima, e) svýma velkýma očima
- a) od ruky, ruku, za ušima, na oko, b) nohu, z ruky, noha, c) ruka, ruka, ruku, d) za uši, za ty vaše špinavé uši, uchem, uchem, e) do očí, psíma očima, s odřenýma ušima, f) na uších, uši, g) po uši, pod nohama, na očích, zamilované oči, o ruku, ruka, h) ruce, nohy, ruka, nohou, z první ruky, i) ruku, rukou, j) do vlastních rukou, po ruce, k rukám, k) oči, z druhé ruky, oči, na nohy, na vysoké noze, nohama, l) ruka, ruku, ruka

II. SKLOŇOVÁNÍ SUBSTANTIV CIZÍHO PŮVODU: CYKLUS, IDEA...

- a) singulár: jako sarkasmus, podle úzu, během komunismu, do vhodného tematického cyklu, proti viru, boj proti rasismu, osvědčený mechanismus, tyfus, v rytmu, vyznačuje se neutuchajícím optimismem, eukalyptem

plurál: eufemismy, nevyřešitelných rébusů, ke starým mýtům, mapy i glóbusy/glóby, o virech, se všemi sylaby předmětu

b) singulár: diskobola, Prométhea, dinosauru/ovi, všestrannému géniu/ovi, za herkula, jednoho opravdového génia, na Tita, o Amadeovi, majordomem, s géniem

plurál: herkulové, dinosauri, našich géniů, posledním majordomům, opravdové génie, o vymřelých stegosaurech a megalosaurech, o malířských géniích, s brontosaury, mezi největšími génií

c) singulár: do Korey/Koreje, bez zajímavé idey/ideje, naproti Lee/Lei, k dlouhé odyssee/odyssei, pro orchideu, jeho (svou) ideu, Andreo? Medeo!, v Koreji, o Medee/Medeji/Medei, s Leou, svou životní odysseou/odyssejí

plurál: přelomové idey/je, orchidejí, proti hloupým ideám/jím, orchidey/orchideje, na našich ideách/idejích, mezi oběma Koreami/Korejemi
- a) do Nikaraguy, o Nikaragui, Nikaraguu, paranoií, paranoie, paranoi

b) do humusu, jeho sociálnímu statusu, na druhý turnus, v korpusu, luxusem

c) k jeho bonusům, mezi citrusy, o fíkusech

d) patosu, naproti tomu nepřehlédnutelnému kolosu, vzácný asparágus, v eposu, s tím chaosem

e) augustus, Augusta, Ikare, slavného Pythagora, Parise/Parida, o Mathesiovi

f) mefistofely, génií
- a) a) jejich/svých odpovědí, rameny, b) životních dramati, c) Ve foyer/foyeru, na stand-up komedii, d) ve zvláštním vakuu, e) Oproti původní ideji, f) peněz, želez, g) k panu doktoru Janu Aleši Boudníkovi, h) Naši hokejisté/i, před Kanaďany, i) s velkými uchy, j) S našimi přáteli, k) na nosítkách, na nohou/nohách, l) na ramenou/ramenech, m) tácy, n) V tamhletěch encyklopediích, o různých druzích hub

b) a) krásných orchidejí, b) kvůli velkému množství sněhu, c) lip, d) Po takovýchto dvou dlouhých dnech, e) podle předloženého schématu, f) Mezi těmi muzei, g) k obrovskému plastovému brontosauru, h) do obchodních center, i) Na panu prezidentu Petru Pavlovi, j) s dlouhýma nožičkama, k) v rovnátkách, l) bez rukou, na nohách/nohou, m) s definovanými cíli, n) mezi drahokamy

ČTENÍ

2. **a)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontrolujte s učitelem.*
masové médium = hromadný sdělovací prostředek, např. rozhlas, audiovizuální médium = typ média, které kombinuje zvuk a obraz, např. televize, tištěná média = média, která jsou distribuována prostřednictvím tištěných materiálů, např. noviny, časopisy, letáky, sociální média, též sociální sítě, zahrnují osobní sítě, sítě na sdílení obsahu a komunity společných zájmů = nástroje, které umožňují tvořit, sdílet a vyměňovat si informace a multimediální obsah v rámci virtuální komunity nebo sítě, např. sociální sítě, datové/paměťové médium = prostředek (např. USB disk), na který je možné zapsat a na něm též uchovat (digitální) informace, např. USB disk („flashka“ /čti: fleška/), spiritistické médium = zprostředkující osoba při spiritistických pokusech, osoba, která je údajně schopna, často ve stavu transu, komunikovat s duchy zemřelých, chladicí médium = chemická látka, která zajišťuje předávání nebo odebrání tepla, např. vzduch, voda, R290 (čistý propan)
- b)** masové médium = masmédiu, tištěná média = tisk, chladicí médium = chladio
- c)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontrolujte s učitelem.*
Někteří trenéři si stěžují, že masmédiu se někdy více zajímají o laciné senzace než o hru jako takovou. V oblasti audiovizuálních médií je přímo zaměstnáno více než milion občanů Evropské unie. Je otázkou, zda tištěná média nebudou vytlačena médii digitálními. Sociální média těží z lidské potřeby sdílet zážitky s ostatními. Paměťové médium je zařízení sloužící pro zapsání a uchování digitální informace. Tereza jako spiritistické médium disponuje schopnostmi, jež většina lidí nechápe. Freony se masově používaly jako nosné plyny v tlakových sprejích nebo jako chladicí média v ledničkách.
3. **b)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontrolujte s učitelem.*
Úvodní odstavec textu má nejbližší k odbornému stylu, mohlo by se jednat o výklad (např. v učebnici pro ZŠ nebo SŠ) či o populárně-naučný článek.
- c)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontrolujte s učitelem.*
Například: Historie televize od starověku po současnost, Historie vidění na dálku, Počátky televizní technologie, Vznik a vývoj televize, Cesta k elektronickému obrazu, Počátky televize: Od „čarovného zrcadla“ k Nipkowovu kotouči
- d)** a) ne, b) ano, c) ano, d) ne
- e)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontrolujte s učitelem.*
Například: Mezníky v historii televizního vysílání, Vznik a vývoj televizního vysílání
- f)** Odstavec 2 – Přelomové okamžiky ve vývoji televizního přenosu, Odstavec 3 – Mezníky a inovace ve světě televize, Odstavec 4 – Princip televizního vysílání, Odstavec 5 – Tajemství plynulého obrazu
- g)** 1b, 2c, 3b
4. **a) + b)** *Není, viz 1) ...umožnil rozložit obraz na body a vytvořit elektrické impulsy → rozložit obraz na body a přeměnit ho na elektrické impulsy, 2) ...s technologickými inovacemi spojenými s přenosem televizního obrazu → telegrafických obrazů, 3) Snímky jsou vysílány s frekvencí 25 snímků za sekundu, což je dostatečné pro plynulé vnímání obrazu. → nedostatečné, 4) Nižší počet snímků by způsoboval dojem rychlého, trhaného pohybu postav. → způsoboval*

POSLECH

1. **c)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkontrolujte s učitelem.*
Dle znění zákona České republiky čas vyhrazený reklamě a teleshoppingovým šotům v televizním vysílání provozovatelů vysílání nesmí v době od 06.00 do 18.00 hodin přesáhnout 20 % této doby. V rozhlasu tento čas nesmí přesáhnout 3 minuty v celoplošném vysílacím okruhu a 5 minut v okruhu místním. *Zákon č. 231/2001 Sb. Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů.* Online. In: *Zákony pro lidi.* 2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-231>. [cit. 2024-05-09].

3. a) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
- a) leták: druh reklamního materiálu, obvykle zdarma dostupný ve veřejných prostorách buď v podobě graficky úpraveného propagačního materiálu, nebo v podobě napodobující knížku s podrobnějšími informacemi rozdělenými do různých kategorií, obvykle akční letáky supermarketů, internetová reklama: různé typy reklamního sdělení na internetu, nejčastěji krátké video nebo fotografie, popř. obrázek s cílem zaujmout diváka obrazem nebo zvukem, product placement: česky umístění produktu nebo pépěčko (PP), druh skryté reklamy, jejíž princip spočívá v prezentaci produktu jako části kulturního textu, aniž by byl odběratelům prezentován jako reklamované zboží, obvykle ve filmu, ve videu či hudebním videoklipu, storytelling: druh dlouhodobého reklamního působení s cílem vytvořit příběh konkrétního zboží či služby, s nimiž by se odběratel dokázal ztotožnit a vytvořit si k nim emocionální vztah, cílová skupina: též cílovka, ta část veřejnosti, jíž je reklama určená a přizpůsobena formou, jazykem apod., s tímto pojmem často pracují reklamní agentury při tvorbě jednotlivých reklam, influencer marketing je propagace značek, služeb či produktů prostřednictvím vlivných internetových osobností, důvodem tohoto trendu je popularita dotyčné osoby, tj. počet followerů (sledujících) čili osob, které reklama osloví nebo kteří díky ní alespoň získají povědomí o inzerovaných produktech či službách.
4. a) K setkání Víta Klusáka s Filipem Remundou došlo na pražské FAMU na přednášce, kterou navštěvovali studenti více ročníků. Remunda se kvůli svému snímku začal vášnivě hádat s vyučujícím, čímž zaujal Klusáka, který ho následně pozval na kávu. b) Vít Klusák a Filip Remunda vyprávějí o svém filmu, tedy o snímku Český sen. Nápad natočení dokumentárního filmu o falešném supermarketu vznikl už na jejich prvním setkání. c) Snímek Český sen inspiroval v České republice veřejnou debatu o tom, jaký dopad na společnost má vliv médií, a obzvlášť reklam, vidělo ho přes milion diváků. Film podnítl mezinárodní společnost ke stejné diskuzi, tedy o tzv. marketománii.
5. a) Reklamní kampaň zajišťovala profesionální reklamní agentura, která zároveň shromažďovala informace před jejím zahájením. Pro získání informací uspořádala tato agentura průzkum potenciálních zákazníků, často rodin, lidí různých věkových kategorií. Účastníci odpovídali na sérii otázek ohledně svých nákupních zvyků před nákupem, následně je odborníci sledovali v průběhu návštěvy supermarketu. Kromě toho agentura uspořádala výzkum focus group: vybraným jednotlivcům představila reklamní kampaň před jejím spuštěním a také provedla výzkum letáků oční kamerou se zaměřením na to, co má největší potenciál přitáhnout pozornost zákazníků. b) Tvůrci použili ve třech fázích kampaně grafické a zvukové druhy reklamy. Jednalo se o reklamy v tisku a o letáky (rozdávané na stanicích metra a doručované do poštovních schránek), o televizní a rozhlasové spoty, plakáty na zastávkách pražské MHD, internetovou stránku a také o písničku. V dnešní době by bylo možné použít především reklamní kampaně na internetu. c) Zvolená reklamní hesla měla formu záporného imperativu, například *neutrácejte, netlačte se či nejezděte*. Tímto způsobem chtěli tvůrci povzbudit zájem zákazníků, neboť lidé často dělají to, co je zakázáno. Kromě toho kampaň měla docela tajemný ráz, veřejnost totiž dlouho nevěděla, co vlastně Český sen je, i když s tímto názvem byla dobře obeznámena.
9. a) válečná generace – TEXT 4, b) baby boomers – TEXT 1, c) Husákovy děti – TEXT 3, d) mileniálové – TEXT 5, generace Z – TEXT 2
10. 1b, 2c, 3c, 4a, 5b
11. a) Text polemizuje s tvrzením, že (1) generace Z přichází o práci a má problémy s rozpočty, uvádí, že podle výzkumů příslušníci této generace jsou opatrní a spořiví. Navíc nesouhlasí s tím, že (2) generace mileniálů nechala zničený svět s ekonomickou krizí svým následníkům, trh se přece stále řídí podle svých pravidel. Nakonec text nesouhlasí s tím, že by se celou generaci charakterizovalo pomocí jednotlivců ze Silicon Valley, drtí většina mileniálů se totiž s někým jako Mark Zuckerberg identifikovat nechce.

- b) generace:** skupina lidí vyrůstajících ve stejné době, rozumějící podobným kulturním kódům, s podobnou mentalitou a dobově podmíněným stylem života, **produkt:** výsledek procesu tvoření, vše, co lze nabídnout, prodat nebo si pořídit a uspokojuje potřeby trhu, **selfie:** fotka, kterou jednotlivec pořizuje sám sobě, **ITouch:** funkce rozpoznávání otisků prstů v mobilních zařízeních, **flat white:** káva s mlékem, která ho neobsahuje tolik jako např. cappuccino či latte a mléko není napěněné, **konzum:** souhrn všech produktů a služeb, za které se platí a tím se podněcuje hospodářství, **narativ:** mluvené nebo psané vyprávění nebo způsob vyjadřování na konkrétní téma.
- c) generace** – pokolení, **produkt** – zboží, **selfie** – bez českého ekvivalentu (často se užívá selfičko), **ITouch** – bez českého ekvivalentu, **konzum** – spotřeba, **narativ** – vyprávění

LEKCE 7

1. a) { **vysvětlení řešení cvičení 1, 2:** Josef Kožíšek, autor uvedené básně, kterou se dodnes
2. b) { **žáci učí zpaměti, byl nejen autorem básní pro děti, ale také učitel a esperantista.**
3. **Básnička je slavná mj. pro dodnes vyhledávané ilustrace od Ondřeje Sekory. Josef Lada ilustroval např. Mikeše, Ondřej Sekora např. Polámal se mraveneček a Josef Čapek např. Dášenku život štěněte.**

MLUVNICE

1. **c) chechtat se, řehat se, zubit se, křenit se, chlámat se...**
2. **b) b) nezadržitelně dál**
c) Smích je nakažlivý a nemusí to být jeho plus. Naposledy to ukázaly události 30. ledna roku 1962: ve vesnické škole Kashasha v Tanzanii se začala smát trojice dívek. Učitel je vyloučil z hodiny, aby se uklidnily. Jenže se stal pravý opak – přidávali se další a další spolužáci, chechtání se šířilo jako lavina. Během půl roku muselo být v okolí zavřeno čtrnáct škol.
d) shoda přísudku s podmětem / predikátu a subjektu

A. SHODA PODLE FORMY: NĚKOLIKANÁSOBNÝ PODMĚT

1. a) se také zapojily, b) rozhodli, c) se prodaly, d) tvořily, e) se dotazovaly, znamenalo, f) stály
2. a) a) zničili, b) patřily, c) tvořily, d) děsily, e) nadchly, f) dokázaly
b) a) zničili, b) patřil/patřily, c) tvořilo/tvořily, d) děsily, e) nadchla/nadchly, f) dokázal/dokázaly

SHODA PODLE FORMY A ČÍSLOVKY ANEB ČÍSLOVKY + JEDNODUCHÝ PODMĚT

3. a) a) kvetly, kvetlo, b) Rozbily se, se rozbilo, se rozbila, c) se zkazilo / se zkazily, se zkazily, se zkazila, d) patřily, patřila, patřily, e) se rozmnožovaly, se rozmnožovala, f) se dostavili, se dostavilo, se dostavila
b) a) měla/měly, měly, b) patřily, patřily, c) účinkovaly/účinkovali, účinkovala, d) neodolaly, neodolala, e) protestovali, protestovaly, f) byli umístěni, byla umístěna
4. a) a) se zúčastnily/zúčastnili, b) koukaly, chtěly/chtěli, c) rozhodovali, d) dorazily, e) zajistili, f) rozložili, se dostaly, vedlo, mikrobi (M živ.) i mikroby (M neživ.)
b) **angličák** = malý, zpravidla kovový model automobilu jako dětská hračka, **sekuriták** = pracovník bezpečnostní agentury, **ségra** = sestra a shodný tvar i pro vokativ (5. p.), méně často ségro! **prej** = prý, vzhledem k tomu, že je ypsilon v části věty „zda jsou mikroby **hodný** nebo **zlý**“, je třeba použít neživotné koncovky i u adjektiv /(příd. jmen), tedy „hodné či zlé“ (jiné a také možné by bylo „zda jsou mikrobi hodní nebo zlí“)
5. a) tvořili, b) se ztratilo, se rozplakala / se rozplakaly, c) se zkazily, d) chybělo / chyběly, e) bolely, se ... dostali/dostaly, f) zapřičinily, bolelo, nebyla nasazena

B. SHODA PODLE SMYSLU

- Toto jsou modelová řešení, jiná řešení konzultujte s učitelem.*
Internet: www.nechybujte.cz/gramatika-cestiny, <https://prirucka.ujc.cas.cz/>
Tištěné publikace: ČECHOVÁ, Marie. *Čeština – řeč a jazyk*. 3., rozš. a upr. vyd. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7235-413-9.
- a) + b)** a) se přidaly, ukázali/ukázaly, b) prokázalo, se vrhly/vrhnuly / se vrhlo/vrhnulo, c) předvedli/ předvedlo, d) vyrazila/vyrazili, e) obsadilo/obsadili, f) uháněla/uháněly, g) se zúčastnily / se zúčastnili, h) jelo/jeli, i) se projevovaly / se projevovali
- Výběr vhodného slovesa ve cvičení a) je modelovým řešením, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) + b) a) si hráli, b) plavali/plavaly, c) požadovalo/požadovaly, d) hovořily, sdělili/sdělily, e) nestačila, f) se hnala, g) se vyhrňovala / se vyhrňovaly, h) se pohybovaly, i) dovádělo/dováděly

II. SLOVESNÉ PREFIXY NA-, PO-, PRO-

- 1d, 2a, 3d, 4b, 5e
b) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
1. nahoru: natáhnout (šňůru ze sklepa do druhého patra), narovnat se (Narovnal jsem se, aby mě nebolela záda), naházet (seno na vůz), 2. dovnitř / do celku: nacpat (polštář do povlaku), nalézt (např. do skryše), naházet (oblečení do pračky), nabít (pistoli), 3. částečně: nahnout (nahnul se nad umývadlo), nalomit (nalomil větev), nakousnout (koláč nebo přeneseně nakousnout problém), 4. hodně: namlátit (někomu), nanosit se (hodně se nanosil té bundy), nahrát se + nasmát se (Co jsem se spolu nahráli a nasmáli), 5. do plnosti (často lze i význam dovnitř): nanosit (dříví na celou zimu), nalít (celou sklenici), nasbírat (plný koš hub)
c) nasypat cukr do cukřenky (dovnitř) / cukr na dort (nahoru), nastríkat šlehačku do pusy (dovnitř) / lak na vlasy (nahoru), naházet ojeté pneumatiky nelegálně na skládku, případně na sebe oblečení (nahoru) / bývalý basketbalista se v životě míčem naházal ažaž (hodně) / naházet do batohu věci (dovnitř), nandat synovi čepici na hlavu (nahoru) / nákup do tašky (dovnitř), nalít polevu na dort (nahoru) / víno do sklenice (dovnitř) / nalít někomu celou sklenici (do plnosti)
- 1b, 2d, 3a, 4c
b) 1. na povrchu: pokrýt, potřít, pomazat, polít, posolit, pokropit, 2. postupně k úplnosti: posbírat, popraskat, pomalovat, popsat, pobít, popálit, pobrat, poplést, pomrznout, pozavírat, 3. do určité míry: pousmát se, pokrčit, poodejít, posunout, poblednout, pokukovat, potočit se, popolézt, 4. spokojeně něco dělat dlouhou dobu: pohoupat se, pohrát si, popít si, posedět si, pospat si, popovídat si, popřemýšlet si, poležet si
c) polít červeným vínem, příp. přeneseně „polila mě hrůza“ / Dívky mohou o Velikonocích zlít chlapce vodou. / zalít kytky, posypat meruňkové knedlíky tvarohem / sníh zasypal vchodové dveře, podlaha byla pokryta parketami / přikryli dítě peřinou, potřeli štrúdl žloutkem/ natřeli vrata modrou barvou / přetřeli bílá vrata namodro, posolit maso / osolit vodu na brambory, dítě pomalovalo stůl / dítě namalovalo obrázek / malíř vymaloval pokoj
- 1c, 2a, 3b
b) 1. skrz: promíchat, projet, promoknout, proběhnout, propuknout, 2. pečlivě, úplně: promazat, promyslet, protrhat, prohlédat, prostudovat, 3. danou aktivitou o něco přijít / něco zkazit / zapříčinit neúspěch: prošustrovat, projíst, propít, profíct se, promarnit
c) procházet parkem (skrz) / položku po položce (pečlivě), prostudovat majlant přesto nedokončit ani jednu školu (aktivitou o něco přijít) / spis nebo účtenky (pečlivě), prohrát celé noci hrami na počítači (skrz) / v kartách (aktivitou o něco přijít), projíst majlant (danou aktivitou o něco přijít) / projíst a prospat celý víkend (pečlivě, úplně), prožrat celou výplatu ve fast foodech (danou aktivitou o něco přijít) / moli mu prožrali vlněný kabát (skrz)

III. ADJEKTIVNÍ VAZBY

- a)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) jím, b) tímto vynálezem / díky tomuto vynálezu, c) s tím, d) milosrdné lži, všeho, e) na tamhlety spolucestující, f) Mně / Na mě / mým příbuzným / na moje příbuzné, g) svým ideálům (méně pravděpodobné: jeho ideálům), h) vám, i) do svých věcí
- b)** *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) svým zásadám (méně pravděpodobné: jejím zásadám), b) svému slibu, c) naší pozornosti, našeho úsilí, d) ve svých myšlenkách (méně pravděpodobné: v jeho myšlenkách), e) Tímto rozhodnutím / Kvůli tomuto rozhodnutí / Pro toto rozhodnutí, jím, f) smyslů, g) individuálnímu tempu, h) Peškovým, i) zamítavou odpovědí

IV. SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY

A. SPOJOVACÍ VÝRAZ JENŽ

- c)** a) k našemu → k němuž se hodí..., našemu → jemuž tím udělal..., b) našeho → jehož si váží, u našeho → u něhož bydlel..., c) s našimi → s nimiž chceme jet..., našimi → jimiž pohrdal, d) do naší → do níž se zamiloval, naší → již se zúčastnil, e) v našich → v nichž se zlepšilo..., našim → jimž důvěřuje, f) o naší → o níž byl natočen film, g) naši → již (2x), h) naše → jež
 - d)** a) nás X jenž, b) nás X jež, c) na nás X na nějž
 - e)** a) jež (pozor, v M neživ. je pouze jež), jehož, b) již, jejíž, c) již, jejichž, d) jež, jehož, e) na něž, na jejichž, f) jež, jejíž
- a) s nímž, b) jež, c) v němž, d) již, e) jenž, f) již, g) jenž, h) o němž
 - a)** a) na kterou / ke které, b) který / se kterým / vedle kterého / proti kterému, c) nad kterým, d) na které, e) se kterou, do které, f) o které / nad kterou, g) ke kterým, h) o kterou, i) po které, j) na kterou, k) O který
 - b)** a) na niž / k níž, b) jenž / s nímž / vedle něhož / proti němuž, c) nad nímž, d) na něž, e) s níž, do níž, f) o níž / nad níž, g) k nímž / na něž, h) o níž, i) po níž, j) na niž

B. KDYBY A JINÉ

- a + b)** *Toto jsou originální znění citátů, ostatní řešení zkonzultujte s učitelem.*
CITÁT 1: I kdybys zlostil pukl, přesto budou lidé stále jednat stejně!
CITÁT 2: Představte si to ticho, kdyby lidé říkali jen to, co vědí.
CITÁT 3: Kdybych věděl, co je to umění, nikdy bych se tím netajil.
CITÁT 4: Hloupý člověk by udělal nejlépe, kdyby mlčel. Ale kdyby věděl, že má mlčet, nebyl by tak hloupý.
CITÁT 5: Jestli Bůh stvořil tenhle svět, udělal by dobře, kdyby své dílo poopravil.
CITÁT 6: Kdyby mi někdo nabídl špatné svědomí, nebo bolavý zub, vybral bych si to první.
CITÁT 7: Kdybych měl posledních pět dolarů, tak bych tři z nich věnoval na reklamu.
CITÁT 8: Kdyby všichni lidé věděli, co jedni o druhých říkají, neexistovali by na světě ani čtyři přátelé.
- 1a, 2b, 3a, 4c, 5c, 6a, 7b
- a)** a) Přes spoustu práce si stále najdeme čas na odpočinek, ba i na čas strávený s přáteli.
b) Pokračoval v boji za svůj cíl, jehož dosažení však bylo nejisté. c) Výsledky vyšetření byly dobré, z čehož bylo jasné, že léčba zabírá. d) Nedbal na upozornění, ať nevstupuje. e) Nebude se mi chtít jít ven, leda by nepršelo.

4. Halí belí

Halí belí, koně v zelí
a hříbátka v petrželi.

Halí, dítě, kolébu tě,
až mi usneš, odejdu tě.

Ó hřebíčku zahradnický

Ó hřebíčku zahradnický, ó růžičko voňavá.

Ó hřebíčku zahradnický, ó růžičko voňavá.

Kterak na tě zapomenou, když to není věc
možná,

kterak na tě zapomenou, když to není věc
možná?

Zapomenou-li přec jednou, zas mi lidi
vzpomenou,

zapomenou-li přec jednou, zas mi lidi
vzpomenou.

Žes bejvala upřímnější, když jsem chodil za
tebou,

žes bejvala upřímnější, když jsem chodil za
tebou.

Ej, lásko, lásko

Ej, lásko, lásko, ty nejsi stálá,

ej, lásko, lásko, ty nejsi stálá.

Jako voděnka mezi břehama,

jako voděnka mezi břehama.

Voda uplyne, láska pomine,

voda uplyne, láska pomine.

Jako lísteček na rozmarýně,

jako lísteček na rozmarýně.

Tálinskej rybník

Když se ten Tálinskej rybník nahání,

dosahá voděnka k samému kraji.

Dosahá, dosahuje,

cestičku zaplavuje.

Vyjdi ty cestičko, vyjdi z vody ven,

tudy jsem chodíval každičkej tejdén.

Chodíval ve dne, v noci,

pro tvoje modrý oči.

Bude zima, bude mráz

Bude zima, bude mráz,
kam se ptáčku, kam schováš?

1. Schovám se já pod hrudu,
tam já zimu přebudu.

2. Schovám se do javora, tam bude má
komora.

3. Schovám se já do lesa, tam je moja
potěcha.

4. Schovám se já do mezu, až přestane
vylezu.

5. Schovám se do křoviny, to budou mé
peřiny.

6. Až přestane, vyletím, širý svět rozveselím,
půjde dívka na trávu, zazpívám jí nad hlavú.

Šly panenky silnici

Šly panenky silnici, silnici, silnici,

potkali je myslivci, myslivci dva.

Kam panenky, kam jdete, kam jdete, kam
jdete,

která moje budete, budete má?

Na tom bošileckym mostku

Na tom bošileckym mostku

hrály tam dvě panny v kostku.

Hrály, hrály, hrály, až se obehrály,

shodily se z mostku.

ZOPAKUJTE SI

I. RŮZNÉ TYPY DEKLINACE SUBSTANTIV

1. a) oběma rukama, b) bez velkých jader, c) několik much, d) slavného sympozia, e) otázky naší cti, f) o dogmatu, g) s krásnýma očima, h) koním/koňům, i) na studiích, j) Kvůli vysokému vstupnému, k) do bolavých zad, l) mastná oka, m) cizí řeči / cizím řečem, n) mil, o) Vážený pane obhájce, p) z předních děl Josefa Lady, q) s těmi nohama stolu, r) o Koreji, s) mezi hudební génie, t) k vašim nohám, u) verbech, v) S tvými ideami/idejemi, w) ve větru, x) do kolenou/kolen, y) svýma krásnýma ručičkama, z) vlastním uším
2. a) rukou, b) čistýma ušima, c) v mrkvi, petrželi, d) do technických muzeí, e) na svých nohou/ nohách, f) proti zdejšímu klimatu, g) vysokého školného, h) nohama, i) proti tvé ideji, j) podle

předložených schémat, k) po pražských čtvrtích, l) s dlouhýma nohama, m) ke géníům, n) svými ručičkami, o) ke křtu, p) maminčiných padesátin, q) Z posledních sil, r) Před českými realiiemi, s) daných substantiv, t) pan obhájce, u) o penězích, o životních ideálech a našich představách, v) Z obou rukou, w) do roztopených kamen, x) mimo naše stanovené téma, y) se smaženými vejci, z) dvě orchideje/orchidey

II. SLOVESA A SLOVNÁ SUBSTANTIVA

1. a) věštění budoucnosti, b) svlečení bundy, c) připomenutí (připomnění) promlčené krádeže, d) posunutí termínu, e) opuštění země, f) nošení sukně či šatů, g) přijetí spropitného, h) odemknutí/odemčení dveří, i) rozbití skořápky, j) vytištění nového čísla časopisu
2. a) přibije, b) přeju/i, c) kujete, d) nabude/nabyde, e) pluje, f) jedí, g) se obuju/i, h) tluče, i) odpovědí, k) pronajmeš
3. a) pojeděš, b) se přestěhujete, c) bude nosit, d) si budeme uvědomovat, e) Budeš si zapomínat, f) ponese, g) se vyhnou, h) Usnu, i) poplujou/í, j) Přijedeme
4. a) Očistěme/Očistíme. b) Neohlašuj to. (Neohlas to a udám tě na policii.) c) Nesundávejte to. (Hlavně to nesundejte dolů z té skříně, to byste to rozbili.) d) Nerozcházejte se. (Nerozejděte se sami a rozeženou vás těžkooděnci!) e) Odejdi. f) Nelži mi. g) Přihlasme se. h) Nehýbejte se. i) Zaklepejme. j) Neodpovídejte na to.

III. FRAZELOGIE

1. a) a) Knoflíkáři: Neřeš, nepřepínej a hlavně po ničem nepátrej b) Byl jednou jeden král: Já že jsem tajtrlík? Za prvně nevím, co to je, a zadruhé mě to uráží! c) Jáchyme, hoď ho do stroje! Omlouvám za politováníhodné nedopatření, ke kterému dochází maximálně jednou za deset let. d) Sněženky a machři: Jedeme zkratkou, pánové. Je to sice dál, ale zato horší cesta. e) S čerty nejsou žerty: Spadlo ti to, asi vitr. f) Marečku, podejte mi pero: Plha se hlásí! g) Pelíšky: Kde soudruzi udělali chybu? h) Vesničko má středisková: Chlapi, nelejte to pivo z voken – podívejte se, jak vypadám! i) Na samotě u lesa: To jsou blechy psí, ty na člověka nejdu. j) Limonádový Joe aneb Koňská opera: Alkohol podávaný v malých dávkách neškodí v jakémkoliv množství

BONUS, filmy podle doby jejich vzniku: Byl jednou jeden král (1954), Starci na chmelu (1964), Jáchyme, hoď ho do stroje! (1974), Marečku, podejte mi pero (1976), Sněženky a machři (1982), S čerty nejsou žerty (1984), Vesničko má středisková (1985), Pelíšky (1999)

- b) a) Obecná škola: Rodiče, kteří mají zájem vidět Idiota, nechť se dostaví do ředitelny. b) Na samotě u lesa: Václave, proč nejsi moje žena? c) Jáchyme, hoď ho do stroje! Neber úplatky, neber úplatky, nebo se z toho zblázníš, ale je to marný, je to marný, je to marný. d) U pokladny stál: Jestli do toho můžu něco říct, prskáte až sem! e) S čerty nejsou žerty: Je to rebel. f) Kulový blesk: To není směroplatný. g) Dobry vojak Švejk: Co blbnete, dyť jsou tady lidi! h) Anděl Páně: A víš, co já ti na to, Maruško, odpovím? Blbce ze mě nikdo dělat nebude. i) Starci na chmelu: Vidíš?! Takhle konče hnusný individualisti!

BONUS, filmy podle doby jejich vzniku: U pokladny stál (1939), Dobry vojak Švejk (1956), Starci na chmelu (1964), Jáchyme, hoď ho do stroje! (1974), Na samotě u lesa (1976), Kulový blesk (1978), S čerty nejsou žerty (1984), Obecná škola (1991), Anděl Páně (2005)

2. a) a) z višně, b) mrkvičku, c) na koni, d) na trní, e) mouše, f) kávy, g) S jídlem
3. a) a) na ocet, b) máslo, c) na prameni/pramenu, d) z cesty, e) příroda, f) na vola, g) koza
4. a) a) Jeden, druhý, b) dvojí, c) Jedna, d) páté, deváté, e) dvakrát, f) dva, g) jedno, h) třetí
b) a) desetkrát, b) dva, třetí, c) Stokrát, d) Devatero, desátá, e) pátou, f) tři, g) Jedna, sto, h) od deseti/ desíti
5. Vychází se z následujících původních frazeologismů: Kdo šetří, má za tři. (Kdo šetří, sám sobě škodí. Kdo nepracuje, má za tři.), Lež má krátké nohy. (Lež nad zlato.), Kdo dřív přijde, ten dřív mele. + Ranní ptáče dál doskáče. (Kdo dřív přijde, dál doskáče.), Kdo jinému jámu kopá, sám

do ní padá. (Kdo jinému jámu kopá, tomu není pomoci.), Kdo se bojí, nesmí do lesa. (Kdo se bojí, nekouše.), Ranní ptáče dál doskáče. + Jedna vlaštovička jaro nedělá. (Ranní ptáče jaro nedělá), Koho chleba jíš, toho píseň zpívej. (Koho chleba jíš, toho ochudíš.)

6. a) Česká lidová píseň „Ach, synku, synku“ byla údajně nejoblíbenější písní prvního československého prezidenta T. G. Masaryka. Její melodii můžete slyšet jako jednu ze zvonkoher baziliky svatého Petra a Pavla v Praze na Vyšehradě.
b) a) Vrána vráně oči nevyklove. b) Tu urážku jsem už měl na jazyku, ale raději jsem se do jazyka kousl a mlčel, čímž jsem zvítězil sám nad sebou. c) Co tě nezabije, to tě posílí. d) Sklenka vína ti neuškodí a plný sud nevypiješ. e) Z tváří mysl září. f) Vláda tímhle rozhodnutím vyhání čerta ďáblem. g) Zvyk je železná košile. h) Každý chvilku tahá pilku.

IV. DĚLENÍ NA ODSTAVCE A INTERPUNKCE

1. a) + b) *Uvedené členění na odstavce jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem. Originální text není na odstavce členěn. Interpunkce je doplněna podle originálu.*

To vám byl jednou takový kluk, no, protivný kluk to byl, takový protivný, že by se mohl jmenovat Protislav a mohli by ho také volat Proťa nebo Protík, a ten kluk se tuze bál pana doktora.

Jindy, ha, jindy, to dělal hrdinu, draka prý že by se nebál, obra že by přemohl, loupežníka že by bacil kamenem a ani trochu že se nebojí kominíka; ale otevřít na pana doktora pusu a ukázat mu jazyk nebo mandle, to se bál. To ho živou mocí nemohl nikdo přinutit, aby se nebál a pusu pořádně otevřel! Ale tomu klukovi se jednou začal kazit zoubek. Tak s ním šli k panu doktorovi, aby mu ten zoubek spravil a zaplomboval.

Ale kluk se tak bál, že nechtěl otevřít pusu. Ne a ne a že ji neotevře, bránil se až hanba, a tak mu pan doktor nemohl ten zoubek spravit a šlo se s nepořízenou domů. Ale co pak bylo! Zub se kazil čím dál víc, bolel, dělala se v něm pořad větší a větší díra, ale kluk ne a ne a že se pana doktora bojí a že pusu neotevře. Díra v zubu byla čím dál tím větší a pořad větší a větší, až se z ní udělala hotová propast.

A ten kluk se jednou při chůzi nějak nešikovně ohlédl a nedal pozor na cestu, a tak klopýtl a bác, už tu byl malér: spadl do té jámy, co měl v zubu, zmizel v ní, byl pryč a ztratil se. Ano, docela se v ní ztratil, kluk byl pryč a jen ta jáma zůstala!

Tak neblahý konec vzal ten Proťa neboli Protislav, protože se tak tuze bál pana doktora a nechtěl si dát zaplombovat zub.

1. d) do řad nepatří následující: lingvista, politik, mladší bratr Karla Čapka, byl bezdětný, manžel Olgy Scheinpflugové
2. a) Nehas, co tě nepálí. b) Kdo lže, ten krade, do pekla se hrabe. c) Kdo chce, hledá způsoby, kdo nechce, hledá důvody. d) Pes, který štěká, nekouše. e) Jablko nepadá daleko od stromu. f) Nemusí pršet, stačí, když kape. g) Chyba, ze které se nepoučíme, je největší chybou v životě. h) Žádná kaše se nejí tak horká, jak se uvaří. i) Hloupý, kdo dává, hloupější, kdo nebere. j) Vrána k vráně sedá, rovný rovného si hledá.
3. a) Učení bez přemýšlení je marné, přemýšlení bez učení je nebezpečné. b) Představte si to ticho, kdyby lidé říkali jen to, co vědí. c) Říkáš, že miluješ déšť, ale když prší, otevřeš deštník. Říkáš, že miluješ slunce, ale když svítí, hledáš stín. Říkáš, že miluješ vítr, ale když fouká, zavíráš okna. Jenom se bojím chvíle, až řekneš: „Miluji tě.“ d) Máme rádi lidi, kteří nám od plic řeknou, co si o nás myslí, za předpokladu, že si myslí totéž co my. e) Žít, to je nejzácnější věc na světě, neboť většina lidí jenom existuje. f) Matky jsou jako lepidlo, protože i když je nevidíme, stále drží rodinu pohromadě.
4. a) + b) *V některých případech je možné pomlčky nahradit čárkami. Takové případy zkonzultujte s učitelem.*
1. Na Nový rok o slepičí krok anebo o zaječí skok. (leden)
 2. V únoru sníh a led – v létě nanesou včely med. (únor)
 3. Je-li na svatého Josefa hezky, urodí se málo obilí. (březen)

4. Nevěř žádnému počasí v dubnu – apríl si stejně troubí, jak chce. (duben)
 5. Studený máj, v stodole ráj. (květen)
 6. Jestli červen mokrý bývá, obilí pak málo rodívá. (červen)
 7. Svatá Anna – chladna zrána. (červenec)
 8. Horka na Dominika zvěstují tuhou zimu. (srpen)
 9. Když je vlhko v září, v lesích houbám se daří. (září)
 10. Po svaté Tereze mráz po střeších poleze. (říjen)
 11. Chodí-li husa před Martinem po ledě, bude chodit o Vánocích po blátě. (listopad)
 12. O svaté Barboře ležívá sníh na dvoře. (prosinec)
5. **a) + b)** *V některých případech je možné pomlčky nahradit čárkami. Takové případy zkonzultujte s učitelem.*
JARO: Březen – za kamna vlezem, duben – ještě tam budem, máj – vyženem kozy v háj. Velký pátek deštivý, dělá rok žíznavý. LÉTO: Červenec, srpen, září muka, ale potom bude mouka. PODZIM: Teplé září – říjen se mračí. Září víno vaří, říjen – víno pijem. Čím dříve listí opadáva, tím úrodnější rok. Když na Dušičky jasné počasí panuje, příchod zimy to oznamuje. ZIMA: Je-li prvního adventu první chladno, drží led deset týdnů. Svatá Lucie noci upije a dne nepřídá. Jestliže je večer na Štědrý den jasno, bez větru a deště a ráno pak slunce jasné vychází, bude úrodný rok na víno.
6. a) Chcete-li vybudovat velký podnik, vybudujte nejdrive sebe. b) Oko za oko a svět bude slepý. c) Všichni vědí naprosto přesně, jak mají žít ti druzí, zato nikdy nevědí, jak mají žít sami. d) Existuje tisíc způsobů, jak zabít čas, ale žádný, jak ho vzkřísit. e) Správně vidíme jen srdcem, neboť co je důležité, je očím neviditelné. f) Ne všichni, kdo bloudí, jsou ztraceni.

ČTENÍ

2. **b) citát** = doslovně uvedený cizí výrok (obvykle nějaké známé osobnosti, např. spisovatele/ spisovatelky, herce/herečky, vědce/vědkyně), **citace** = dva významy: 1) doslovné uvedení výroku/ textu/myšlenky v jiném (často vědeckém) psaném nebo mluveném projevu, obvykle opatřené zdrojem, 2) odkaz upozorňující na dílo jiného autora, **parafráze** = nepřímá citace, volné zpracování předlohy, vyjádření téhož obsahu jiným způsobem, **hypotéza** = domněnka, předpoklad, zejména vědecky podložený, ale dosud nepotvrzený předpoklad, **metoda** = postup, způsob, jak dosáhnout nějakého teoretického/praktického cíle, **výzkum** = zkoumání, bádání, **data** = údaje, **příloha** = něco přiloženého (např. soubor, listina, doklad) jako doplněk nebo důkaz (též pokrm, který doprovází hlavní jídlo – např. rýže, brambory), **plagiátorství** = tvoření plagiátu, tj. nedovolené napodobení, přejímání uměleckého nebo vědeckého díla bez uvedení autora
3. **a) Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.**
Odborný text charakterizuje neutrální jazyk, užití terminologie, citace, parafráze, uvádění zdrojů a odkazy na odbornou literaturu, shrnutí dosavadních poznatků, dále viz klíč ke cvičení 3. b) a klíč k otázce e) ve cvičení 4. b),
b) podtržené pojmy: terminologie, teoretická část, analytická/empirická/výzkumná část, odkazy, poznámky pod čarou, seznam literatury,
d) Mezi řádky = domýšlet si, odvozovat něco např. z kontextu, náznaků tónu pisatele/mluvčího. Příklad: Z tohoto jednání neexistuje žádný zápis, ale mezi řádky bylo řečeno, že se obci nezamlouvá výstavba betonového plotu.
4. **b) Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.**
a) o ukázkou z diplomové práce, mohla by to být případně část práce bakalářské nebo disertační, popř. úryvek z odborného článku, b) empirickou, c) Jedná se o tzv. autorský plurál, který umožňuje formulovat výklad s odstupem od subjektu autora, názory na jeho užití v odborné (např. diplomové) práci se mohou lišit, viz např. SCHNEIDEROVÁ, Soňa. *Jak nepsat diplomovou práci.*

Olomouc: Univerzita Palackého, 2011, s. 19. ISBN 978-80-244-2968-7. Dostupné z: https://kb.upol.cz/fileadmin/userdata/FF/katedry/kbh/studium/materialy/e-knihovna/Schneiderova_jak_nepsat_dip_praci.pdf, d) Jedná se o odborný styl. Další funkční styly jsou prostěsdělovací, administrativní, publicistický, řečnický a umělecký. e) Číslování kapitol, podkapitol a hypotéz, užití neutrálního jazyka, verbálních substantiv (např. zmapování), pasiva (např. bylo zkoumáno), termínů (např. pozdní adolescence), dále užití parafráze (např. Shepherd et al. (2006) uvádí, že jeden z často citovaných faktorů ohledně stravování je sociální opora od rodiny.), odkazů na odbornou literaturu (např. Wardle et al. (2004)), popř. užití plurálu – viz zde odpověď na otázku c). c) 5 – řešení I, 5.1 – řešení D, 5.2 – řešení F, H1 – řešení C, H2 – řešení G, H3 – řešení A, 5.2.1 – řešení H

6. a) Viz text a řešení v 6. b).
b) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
a) titulní, b) autora/autorky, c) prohlášení, d) teoretické části, e) literatury
8. *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
Vhodným rozcestníkem je např. Nevypusť duši <https://nevypustdusi.cz/kde-hledat-pomoc>, Psychoportál – Brána k odborné pomoci <https://psychoportal.cz/> nebo Opatruj se <https://www.opatruj.se/prvni-pomoc/jina-odborna-pomoc-cesko>. Anonymně, nonstop a zdarma funguje např. Linka bezpečí (<https://www.linkabezpeci.cz/>, pro děti, mládež a studující do 26 let) nebo Linka první psychologické pomoci (<https://linkapsychickepomoci.cz/>, pro dospělé od 18 let). Obě linky nabízejí možnost telefonického kontaktu 24/7, obě linky je také možné kontaktovat také přes chat, Linku bezpečí též přes e-mail.

POSLECH

2. c) + d) změna *ý/i>ej*, například *dejchám, bejt, temnej, padlejš*; změna *é>ý/i*, například *mý, tý*; krácení, například *dýl*; vypouštění dlouhé samohlásky *í* u sloves v 3. osobě plurálu, například *padaj, říkaj*; krácení dlouhých samohlásek, například *prosím, není*; prodlužování krátkých samohlásek, např. *tlemít se*; koncovka *-ma* u jmen a zájmen v instrumentálu plurálu, například *s nama*; změny u sloves v rozkazovacím způsobu, např. *pomož*, slovní zásoba typická pro nespisovnou češtinu, např. *furt, flaška, tlemít se*, formy jmen typické pro hovorovou češtinu, např. *lídi*.
3. a) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*
1. Vědci z britské společnosti Royal Society for Public Health zjistili na základě výsledků průzkumu, že Instagram je nejtoxičtější ze všech sociálních sítí. Respondenti ve věku 14 až 20 let uvedli, že obsah této sítě a vize dokonalého světa a života ovlivňuje jejich kvalitu spánku, snižuje sebevědomí a způsobuje FoMO čili strach ze zmeškání. 2. Nikola kvůli Instagramu čelila nežádoucímu porovnávání se k ostatním, často cizím lidem a poklesu vlastního životního programu. Často také plynula časem. 3. Ondřej smazal svůj instagramový účet, neboť zjistil, že se příliš moc soustředí na virtuální život, konkrétně na zpětnou vazbu ostatních uživatelů na své příspěvky na Instagramu. 4. Janu zklamala reakce uživatelů na to, že si našla přítele a její příspěvky nebyly již tak zábavné a vtipné ve stylu Bridget Jonesové jako dříve. Došlo jí, že nepotřebuje účet na Instagramu jako důkaz, že vede šťastnější život. Navíc zjistila, že hodně jejích známých prezentovalo na Instagramu vylepšené a neskutečné verze svých životů, což jí vadilo. 5. Pro Ester byl důležitý okamžik, kdy se rozhodla svým sledujícím sdělit informaci o tom, že podstoupila umělé oplodnění. Pozitivně ji překvapil počet kladných reakcí a podpora ostatních uživatelů, často cizích lidí. 6. Nikola oceňuje aktivitu a růst popularity různých druhů aktivismu, např. body positivity a také to, že lidé častěji rezignují na používání filtrů a zveřejňují fotky např. s nedokonalostmi pleti.

c) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*

Nikola: Instagram jí způsoboval psychické potíže, neboť se začala přirovnávat k ostatním, často neznámým lidem. Všimla si také, že na něm tráví čím dál více času a nelíbilo se jí to. K rozhodnutí o smazání aplikace ji přinutilo, že její nová, vysněná práce jí přestala bavit kvůli neustálému srovnávání se s lidmi na Instagramu. Nakonec si ale aplikaci znovu stáhla.

Ondřej: Instagram používal k nahrávání InstaStories, pak si však všiml, že příliš moc přemýšlí nad tím, jak jeho storička zapůsobí a jak na ně bude reagovat okolí. To ho znervózňovalo, a proto aplikaci odstranil.

Jana: Na Instagramu se proslavila zábavnými videy, v nichž svůj život přirovnávala ke knižní/filmové postavě Bridget Jonesové. Followerům se líbilo, jak si díky aranžovaným videím mohou zvýšit sebevědomí. Toto se ale změnilo, když si Jana našla partnera a začala sdílet příspěvky o skutečném štěstí. K odchodu z Instagramu ji inspirovali i známí, kteří se na sociálních sítích snažili vydávat za někoho, kým nejsou.

Ester: Věří, že krásné snímky k Instagramu patří, ale je to i místo pro diskuzi o těžkých zážitcích. Milníkem byl pro ni okamžik, když se se svými followery podělila o pocity spojené s podstoupením umělého oplodnění, o nichž si dřív neměla s kým popovídat.

e) FoMO, angl. fear of missing out čili strach ze zmeškání nebo že o něco přijdeme. Jedná se o druh úzkosti, který vyplývá z pocitu, že nám uniká něco, co využívají druzí, což také obvykle zveřejňují na internetu, obzvláště na sociálních sítích. Nejčastěji se jedná o exotické dovolené, návštěvy drahých či zážitkových restaurací, žádaných destinací nebo bohatý společenský život. FoMO může souviset s přirovnáváním se k ostatním lidem a následným poklesem sebejistoty.

4. a) U všech mluvčích se vyskytují fonetické změny typické pro mluvenou češtinu, například *cejtit* místo *cítit* nebo *samý hezký fotky* místo *samé hezké fotky*, nespisovnost se také projevuje ve formě instrumentálu plurálu s *lidma* místo s *lidmi*. V projevech se také vyskytují zkrácené verze jako *ňákej* místo *nějaký* nebo počeštěné anglicismy *selfičko* či *storička*.

b) *Jako, prostě, no.* V textech se také vyskytují hezitační zvuky. Jedná se o parazitní prostředky, tj. ty, které nenesou žádný význam, vyskytují se však naprosto běžně v mluvené řeči rodilých mluvčích. Jejich účelem je nejčastěji zpomalení projevu a získání času na přemýšlení. Často se také stává, že jejich používání je zvyk mluvčích a patří k jeho individuálnímu způsobu vyjadřování.

7. 1. ANO, 2. ANO, 3. NE, 4. NE, 5. ANO, 6. ANO, 7. NE, 8. NE, 9. ANO, 10. NE

8. a) *Toto jsou modelová řešení, jiná řešení zkonzultujte s učitelem.*

a) Příčina odlišného diagnostikování poruch autistického spektra chlapců a dívek je, že prostředky, které jsou používané k diagnostikování poruch autistického spektra, byly navrženy na základě zkoumání chlapců. Kromě toho se tyto poruchy u dívek hůře identifikují vzhledem k odlišným, často pro psychiatry těžce odhadnutelným, příznakům a taky proto, že dívky dokážou tyto příznaky skrývat. b) Dívky a ženy kvůli poruchám autistického spektra čelí škatulkování, protože často byly špatně diagnostikovány, a proto i léčba neprobíhala správně. Toto často vede ke vzniku sekundárních psychických chorob jako anorexie či deprese. Kromě toho také dívky bez diagnózy jsou často šikanovány ve škole kvůli zvláštnímu až podivnému chování. c) Poruchy autistického spektra se mohou projevovat u dívek různými způsoby. Často je pro tyto dívky mnohem náročnější napodobovat vrstevníky v průběhu socializace než pro neautistické dívky. Tyto poruchy se také mohou projevovat nadprůměrným soustředěním se na některé věci, i když ostatním stále přijdou jako „holčičí“.

b) deprese, úzkosti, anorexie, porucha hraniční osobnosti